

Sanna Liuksiala

YKSITYISLIIKKEEN INVESTOINTIPÄÄTÖKSET JA
SUKUPOLVENVAIHDOS VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA

Liiketalouden koulutusohjelma
2018

YKSITYISLIIKKEEN INVESTOINTIPÄÄTÖKSET JA SUKUPOLVENVAIHDOS VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA

Liuksiala, Sanna
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liidetalouden koulutusohjelma
Kesäkuu 2018
Ohjaaja: Rajala Jukka
Sivumäärä: 44
Liitteitä: 5

Asiasanat: investoinnit, verotus, verovähennykset, sukupolvenvaihdos

Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli löytää ratkaisuehdotukset kohdeyrityksen lähitulevaisuuden investointeihin sekä sukupolvenvaihdokseen. Tärkeää oli löytää sellaiset ratkaisut, jotka ovat verotuksellisesti mahdollisimman edullisia.

Teoriaosiossa käsiteltiin ensimmäiseksi strategista verosuunnittelua ja tässä keskityttiin erityisesti sellaisiin asioihin, jotka kohdeyrityksen investointisuunnitelmissa tulisi huomioida. Tässä selvitettiin erityisesti menojen vähentämistä verotuksessa. Lisäksi perehdyttiin arvonlisäveron vähentämiseen. Seuraavaksi paneuduttiin verosuunnittelun keinoihin sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Ensin lähdemateriaalin avulla selvitettiin, millaisessa tilanteessa sukupolvenvaihdos kannattaa toteuttaa lahjana ja milloin taas kauppana. Sen jälkeen selvitettiin, mitä asioita on syytä huomioida, kun pohditaan, kannattaako kauppa toteuttaa alihintaan vai tulisiko kauppahinta määrittellä käyvän arvon suuruiseksi. Sukupolvenvaihdokseen liittyen teoriaosuudessa selvennettiin myös erilaisia sukupolvenvaihdoshuojennuksia, joilla on mahdollista huojentaa joko yrityksen luovuttajan tai vastaanottajan verorasitusta. Lopuksi esiteltiin, miten yhtiömuotoa muuttamalla ennen sukupolvenvaihdosta on mahdollisuus pienentää verorasitusta. Kaikista huomionarvoisimmaksi asiaksi sukupolvenvaihdoksen suunnittelussa nousi se, että suunnittelu on tärkeää aloittaa hyvissä ajoin. Tällöin verorasituksen keventämiseksi on enemmän mahdollisuuksia ja samalla yrityksellä on paremmat todennäköisyydet jatkaa yritystoimintaa laadun kärsimättä.

Tutkimusosassa keskityttiin löytämään ratkaisuehdotukset kohdeyrityksen ongelmiin. Kohdeyritys on pieni, laukkuja välittävä yritys. Yrittäjä toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana ja hänen lisäksi yrityksessä ei ole muita työntekijöitä. Ratkaistavina asioina oli, miten yrityksen kannattaa toteuttaa pakettiauton vaihto ja varastotilan lisääminen sekä sukupolvenvaihdos. Nämä muutokset halutaan toteuttaa niin, että ne ovat verotuksellisesti mahdollisimman edullisia ja lisäksi sukupolvenvaihdoksessa on huomioitava se, että sukupolvenvaihdos toteutuisi mahdollisimman kivuttomasti ja asiakasystävällisesti.

Nykyisen ja tulevan yrittäjän haastatteluiden, yrityksen taloudellisen informaation, kuten tilinpäätösten ja veroilmoitusten, tutkimisen sekä laskelmien laatimisen perusteella tultiin siihen tulokseen, että pakettiauto kannattaa vaihtaa uuteen ja varastotilaa lisätä rakentamalla varastorakennus. Sukupolvenvaihdos on tutkimuksen perusteella järkevintä toteuttaa niin, että uusi yrittäjä perustaa oman toimintansa ja näin uusi ja vanha yrittäjä jatkavat liiketoimintaa muutaman vuoden rinnakkain. Vähitellen, uuden yrittäjän tietotaidon lisääntyessä vastuuta siirretään yhä enemmän uudelle yrittäjälle ja lopulta nykyinen yrittäjä lopettaa yritystoiminnan myymällä alihintaisella kaupalla uudelle yrittäjälle valtaosan yritystoimintaan kuuluvasta omaisuudesta ja loppuosa siirtyy hänen henkilökohtaiseen omaisuuteensa.

PRIVATE ENTREPRENEUR'S INVESTMENT DECISIONS AND GENERATIONAL CHANGE FROM THE POINT OF VIEW OF TAXATION

Liuksiala, Sanna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Administration

June 2018

Supervisor: Rajala, Jukka

Number of pages: 44

Appendices: 5

Keywords: investments, taxation, tax deduction, generational change

The purpose of this thesis was to find out the best solutions to a couple of investments and generation change of the target company. It was important to find solutions with the lowest taxes as possible.

First in the theoretical part it was about strategic tax planning, focusing particularly on issues that should be taken into account in investment plans of the target company. In particular this was done to reduce expenditure in taxation. In addition, attention was paid to reducing VAT. Next, it was discussed the ways of tax planning in the context of generational change. First, it was introduced situations when the generation change should be carried out as a gift and when as a trade. Then, it was clarified when it is a good idea to sell the company in a lower price and when the purchase price should be defined as the fair value. The theoretical part also clarified various generational change reliefs that taxation laws has defined to cut down taxies either from the seller's or buyer's point of view in generational change. Finally, it was demonstrated how changing the form of a company before the generational change can reduce taxes. Finally, it was found out that the most noteworthy thing in planning the generation change is to give it time. By giving time there is way more opportunities to reduce taxes and at the same time the company has better chances to continue business without sacrificing quality.

The research part focused on finding solutions for target company's problems. The target company is a small company selling bags. The entrepreneur works as a private trader and he is an only employee in the company. Problems to solve were how to implement a van replacement and getting more storage space as well as generational replacement. The aim was to find out how to implement these plans so that they are as cost-effective in taxation as possible. In addition, planning the generation change it must also be taken into account that the change should be done as painlessly and customer-friendly as possible.

Based on the interviews of the current and future entrepreneurs, the company's financial information and the calculations made in research, it came to the conclusion that the van should be replaced with the new one and the storage space should be increased by building a warehouse. Based on the survey, the generational change is most sensible to implement in the way that the new entrepreneur will establish own trade name and then the new and the old entrepreneur will continue business for a few years in co-operation. When most of the know-how information has transferred to the new entrepreneur, responsibility of the company will be shifted more and more to a new entrepreneur. Finally, the old entrepreneur will end up the business by selling majority of the business assets to the new entrepreneur with underprice.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YKSITYISLIIKKEEN VEROTUS.....	7
3	STRATEGINEN VEROSUUNNITTELU INVESTOINTIPÄÄTÖKSISSÄ	8
3.1	Menojen vähentäminen tuloverotuksessa	9
3.2	Vähennettävä arvonlisävero.....	10
3.3	Kilometrikorvaukset	11
3.4	Poistot	12
3.5	Käyttöomaisuushyödykkeiden jälleenmyynti.....	14
4	VEROSUUNNITTELU SUKUPOLVENVAIHDOKSESSA.....	14
4.1	Sukupolvenvaihdos; kauppana tai lahjana	15
4.1.1	Kauppana	16
4.2	Sukupolvenvaihdoshuojennukset.....	18
4.2.1	Myyjän luovutusvoittoverovapaus	18
4.2.2	Ostajan lahjaverohuojennus	19
4.2.3	Lahjansaajan lahjaverohuojennus.....	19
4.3	Yhtiömuodon muuttaminen ennen sukupolvenvaihdosta.....	20
4.4	Yritystoiminnan sujuva jatkuminen sukupolvenvaihdoksessa	22
5	KOHDEYRITYKSEN NYKYTILANNE JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT	23
6	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	24
7	RATKAISUEHDOTUKSET INVESTOINTIEN TOTEUTTAMISEEN	26
7.1	Auton hankinta.....	26
7.2	Varastotilan hankinta	28
7.3	Tilikauden tulos ja verot investointien jälkeen	31
7.4	Investointien alv-vähennykset	33
8	RATKAISUEHDOTUS SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTTAMISEEN ..	33
8.1	Nykyisen ja tulevan yrittäjän suunnitelmat sukupolvenvaihdoksesta	33
8.2	Yritysmuoto sukupolvenvaihdoksessa.....	35
8.3	Laskelma sukupolvenvaihdoksen verovaikutuksista	38
9	JOHTOPÄÄTÖKSET / YHTEENVETO	41
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Jokaisen yrityksen perustehtävä on tuottaa voittoa omistajilleen. Yhä useamman yrityksen on kuitenkin nykypäivänä vaikeaa päästä tähän tavoitteeseen, sillä huomattava osa yrityksen itse itselleen hankkimasta tuotosta peritään erilaisina veroina yrityksestä pois ja jaetaan koko yhteiskunnan käyttöön. Korkeat verot ovat monelle yritykselle muiden taloudellisten haasteiden ohella se kuuluisa viimeinen niitti; syy, jonka vuoksi liiketoimintaa ei enää pystytä jatkamaan. (Rissanen 2005, 11.)

Verosuunnittelun avulla yrityksillä on mahdollisuus minimoida omat verorasitteensa. Sen vuoksi jokaisessa yrityksessä olisi syytä panostaa verosuunnitteluun. Vaikka se on prosessina aikaa vievä ja haastava, hyödyt tulevat olemaan yritykselle tulevaisuudessa huomattavat, mikäli suunnittelu toteutetaan huolella. (Rissanen 2005, 14.)

Järkevästi ja lain sallimissa rajoissa toteutettu verosuunnittelu on viisasta, mutta suunnittelu ei kuitenkaan saa olla liian aggressiivista. Tällöin kyseessä on veron kierto, joka ei ole sallittua. Veroviranomaisella on verolakien mukaisesti oikeus olla hyväksymättä toimenpiteet, joiden ainoana tarkoituksena on verotason alentaminen. (Lakari 2014, 138.) Veropetoksesta puhutaan silloin, kun yritys salailee tietoja, antaa verottajalle huomattavan virheellistä informaatiota tai toimii muuten petollisesti tarkoituksenaan alentaa verojaan. Veropetos on rikos ja sitä kautta rangaistava teko. (Knuutinen 2017, 126.) Tässä opinnäytetyössä paneudutaan kuitenkin ainoastaan lain sallimiin verojen minimoinnin keinoihin.

Tämän opinnäytetyön empiirisen osan kohdeyrityksenä on laukkualalla toimiva pienyritys. Yrityksen omistaja pohtii muutamia yrityksen kokoon nähden suuria muutoksia yrityksen tulevaisuuden toiminnassa. Hän haluaa tietää, millainen vaikutus suunnitelluilla investoinneilla olisi yrityksen verotukseen sekä tulokseen. Sillä, miten muutokset toteutetaan, saattaa olla suurikin vaikutus yrityksen verotukseen ja sitä kautta yrityksen kannattavuuteen. Opinnäytetyössä on siis tarkoituksena antaa yrityksen omistajalle ratkaisuehdotuksia yksittäisiin päätöksentekotilanteisiin, niin että päätökset olisivat verotuksellisesti mahdollisimman edullisia. Opinnäytetyössä tehdään siis strategista verosuunnittelua.

Ratkaistavia asioita yrityksessä on 1) kannattaako uusi auto ostaa yrityksen vai yrittäjän nimiin, 2) onko järkevämpää vuokrata varastotila vai ostaa se ja millainen vaikutus näillä investoinneilla olisi yrityksen tulokseen ja verotukseen. Lisäksi ratkaistavana on 3) miten tulevaisuuden sukupolvenvaihdos kannattaa toteuttaa.

Sukupolvenvaihdos on laajin kokonaisuus näistä kolmesta yksittäisestä ongelmasta ja siihen vaikuttavat eniten niin yrittäjän omat ajatukset kuin yrityksen taloudellinen informaatiokin. Sukupolvenvaihdoksen kysymystä ratkaistaessa otetaan huomioon myös se, millä ratkaisulla liiketoiminta ja asiakaspalvelun laatu kärsisivät mahdollisimman vähän.

Yllä mainittuja asioita ratkaistaessa lähdetään liikkeelle yrittäjän toiveista ja ajatuksista. Koska sukupolvenvaihdoksessa yhtä tärkeänä osana on myös tuleva yrittäjä, niin myös hänen ajatuksensa on luonnollisesti otettava huomioon. Eri vaihtoehtoja niin sukupolvenvaihdoksen kuin varastotilan lisäämiseksi pohditaan monipuolisesti tarkoituksena löytää eri vaihtoehtojen edut ja haitat. Vaihtoehtoja peilataan niin kohdeyrityksen nykytilanteeseen ja tulevaisuudenkin käyttäen apuna yrityksen taloudellista informaatiota. Kyseessä on tapaustutkimus, sillä vaikka investointeja ja sukupolvenvaihdosta pohditaankin laajasti ja eri näkökulmista, niin silti tavoitteena on löytää juuri tälle kohdeyritykselle parhaat ratkaisut ja laskea näiden ratkaisujen tulos- ja verovaiikutukset juuri tälle yritykselle. Tutkimus perustuu kohdeyrityksen dokumentaatioon, jota on saatu niin haastattelemalla kuin tilinpäätösmateriaalia läpikäymällä. Tutkimuksen kohteena ei siis ole yleiset lainalaisuudet tai laajalla otannalla kerätty dokumentaatio. Tutkimusmenetelmistä on kerrottu vielä lisää luvussa ”6. Tutkimusmenetelmät”.

2 YKSITYISLIIKKEEN VEROTUS

Kun liiketoimintaa harjoitetaan yksityisenä elinkeinonharjoittajana, ei ole olemassa mitään yrittäjästä erillistä oikeushenkilöä tai yhtiötä. Tällöin esimerkiksi kaikista yritystoiminnan veloista ja muista vastuista yrittäjä vastaa henkilökohtaisesti koko omaisuudellaan. Koska ei ole olemassa mitään yhtiötä, sellaista ei myöskään voida verottaa vaan yritystoiminnan tuotoista perittävät verot maksaa yrittäjä. (Knuutinen 2017, 252; Leppihalme & Walden 2014, 152.)

Maksettavien verojen laskemisessa lähdetään liikkeelle elinkeinotoiminnan tuloksesta aivan kuten muissakin liiketoiminnan harjoittamismuodoissa. Yritystulo jaetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa ansio- ja pääomatuloksi. Tämä jako määräytyy nettovarallisuuden mukaan, joka lasketaan vähentämällä elinkeinotoimintaan sitoutuneista varoista elinkeinotoimintaan liittyvät velat. Pääsääntöisesti yritystulosta luetaan pääomatuloksi summa, joka vastaa 20 prosenttia nettovarallisuudesta ja loput yritystulosta luetaan ansiotuloksi. Yrittäjä voi myös valita, että yritystulosta verotetaan pääomatulona vain 10 prosenttia nettovarallisuudesta tai vaihtoehtoisesti kaikki ansiotulona. Mikäli yritystulot ovat korkeat, pääomatuloksi kannattaa lukea niin paljon kuin mahdollista. Mikäli tulot taas ovat melko pienet, ansiotulon veroprosentti jää alhaiseksi, jolloin saattaa olla kannattavinta määritellä tulot kokonaan ansiotuloksi. (Knuutinen 2017, 252-253; Salin 2015, 60-61.)

Yritystulosta saatu ansiotulo lisätään yrittäjän muihin ansiotuloihin ja tästä maksetaan valtion tulovero progressiivisen ansiotuloverotaulukon mukaan ja kunnallis- yms. verot vallitsevien prosenttien mukaan. Samoin yrityksestä saatu pääomatulo yhdistetään muihin yrittäjän saamiin pääomatuloihin ja tästä maksetaan vero vallitsevat pääomatulovero-prosentin mukaan. Mikäli myös yrittäjän puoliso osallistuu elinkeinotoimintaan, ansiotulon osuus voidaan jakaa puolisoitten kesken. Se, missä suhteessa tulo jaetaan, riippuu heidän työpanoksistaan. Ellei muuta esitetä, verottaja jakaa tulon puoliksi puolisoitten kesken. (Verotieto 2015, 93-94.)

Yksityisliikkeen tuloksesta on vuoden 2017 alusta alkaen tehty 5 prosentin yrittäjävähennys. Yrittäjävähennys on otettu käyttöön, kun on katsottu, että yksityisyrittäjät eivät ole päässeet hyötymään viime vuosina käyttöön otetuista veronalennuksista, mutta

heitä on kuitenkin koskenut erilaiset verojen korotukset. Yrittäjävähennys on viiden prosentin suuruinen vähennys elinkeinotoiminnan ja maatalouden veronalaisesta tuloksesta ja vähennykseen ovat oikeutettuja yksityisliikkeiden ohella myös henkilöyhtiöt. (Knuutinen 2017, 253.)

3 STRATEGINEN VEROSUUNNITTELU INVESTOINTIPÄÄTÖKSISSÄ

Niin strategisessa kuin kaikessa muussakin verosuunnittelussa on kyse voiton optimoinnista. Tavoitteena on siis päästä yritystoiminnassa niin hyvään kannattavuuteen kuin mahdollista. (Rissanen 2005, 76.) Verosuunnittelussa on lähdettävä liikkeelle rauhallisesti ja maltettava tehdä pohjatyöt huolellisesti. Aluksi on pohdittava, millaisilla toimilla yrityksessä voitaisiin saavuttaa verotuksellisesti edullisia ratkaisuja. Tässä ideointivaiheessa kannattaa käyttää luovuutta ja pohtia uusia ratkaisumalleja. Ideointia saattaa helpottaa esimerkiksi verokirjallisuuden ja alan lehtien lukeminen. (Rissanen 2005, 20-21.)

Luovan ideoinnin lisäksi verosuunnittelu edellyttää kattavia taustaselvityksiä verotukseen vaikuttavista asioista. Näin varmistetaan, että suunnitelmasta tulee realistinen ja että siitä tulee oikeasti olemaan taloudellista hyötyä yritykselle. Taustaselvitystyöhön kannattaa sisällyttää ainakin tutustuminen aiempiin oikeustapauksiin ja tulevaan lainsäädäntöön sekä yrityksen aiempien tilikausien toteutuneeseen verotukseen. (Rissanen 2005, 25.) Mikäli ei olla aivan varmoja, miten verottaja suhtautuu johonkin toimenpiteeseen, kannattaa hakea verottajalta ennakkoratkaisua ja toimia tämän mukaan. Tällä saatetaan välttyä yllättäviltä, jälkikäteen tietoon tulevilta verorasitteilta tai erimielisyyksiltä verottajan kanssa. (Koponen 2013, 15.)

Tämän jälkeen verosuunnittelulle asetetaan tavoitteet ja laaditaan varsinainen suunnitelma. Verosuunnittelulle on hyvä asettaa niin laadullisia kuin määrällisiäkin tavoitteita. Koska verosuunnittelu on pitkän aikavälin projekti, tavoitteet on myös mitoitettava pidemmälle ajanjaksolle kuin esimerkiksi yhdelle tilikaudelle. (Rissanen 2005, 28-29.) Suunnitelman kirjoitusasu on hyvin vapaamuotoinen ja sen runko ja pituus riippuvat hyvin paljon esimerkiksi yrityksen koosta ja verosuunnitelman tavoitteista.

Tärkeintä on, että suunnitelmassa ilmaistaan selkeästi toimenpiteet, tavoitteet ja aikataulu. (Rissanen 2005, 31.) Verosuunnittelusta vastaa aina viime kädessä yrittäjä itse, vaikka varsinaisen suunnittelutyön tekisikin esimerkiksi tilitoimisto. Niin sanotut suuret linjat yrittäjän on ratkaistava itse. (Rissanen 2005, 76.)

3.1 Menojen vähentäminen tuloverotuksessa

Pääsääntöisesti kaikki liiketoiminnassa tulon hankkimiseksi aiheutuneet menot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Elinkeinoverolaissa luetellaan menot, jotka eivät ole vähennyskelpoisia tai ovat sitä vain osittain. (Leppiniemi 2010, 90.) Vähennyskelvottomia menoja ovat esimerkiksi verovelvollisen puolisolle tai alle 14-vuotiaalle lapselle maksetut palkat ja eläkkeet, sähkö- tai vesiverkon liittymismaksut, jotka saadaan takaisin liittymismaksun tuomasta edusta luopuessa, sakot ja muut seuraamusmaksut sekä lahjuksot ja lahjaluonteisten etujen antaminen. (Leppiniemi 2010, 96.) Menot kirjataan kuluksi ja siten myös vähennetään verotuksessa suoriteperusteisesti, eli silloin kun suorite on vastaanotettu. (Leppiniemi 2010, 90.)

Yrittäjän ja yrityksen menot on pidettävä erillään, eikä yrittäjän menoja saa kirjata kirjanpitoon. Yrityksen maksaessa yrittäjän menoja, ne on kirjattava esimerkiksi yksityisotoksi. (Leppiniemi 2010, 212.) Ammatinharjoittajilla ja liikkeenharjoittajilla on monesti kuluja, jotka kohdistuvat osittain liiketoimintaan ja osittain henkilökohtaiseen elämään. Jos henkilökohtainen osuus kuluista pystytään riittävän tarkasti arvioimaan, se kirjataan saman tien yksityisottona. Jos henkilökohtaisen osuuden arvioiminen ei onnistu kirjanpitoa tehdessä, se erotetaan liiketoiminnan kuluista tilinpäätösvaiheessa. (Salin 2012, 54.)

Kun toimintaa harjoitetaan vuokratiloissa, maksettu vuokra kirjataan tilikauden kuluksi. (Kukkonen & Walden 2014, 102). Muita toimitilakuluja ovat esimerkiksi lämmitys-, vartiointi- ja siivouskulut, kiinteistövero sekä vakuutusmaksut. Kun toimitiloihin tehdään tavanomaisia korjauksia, kirjataan myös ne tilikauden kuluksi. Silloin, kun tehdään perusparannuksia, eli toimitilaa laajennetaan tai uudistetaan aiempaa parempaan kuntoon, korjaukset aktivoidaan taseeseen ja vähennetään poistoina useamman

tilikauden aikana. Kun aktivoitavat korjaustoimet kohdistuvat vuokratiloihin, ne kirjataan taseessa muihin pitkävaikutteisiin menoihin. Jos taas korjataan omia tiloja, perusparannusmenot lisätään rakennuksen hankintamenuun ja jatkossa poistot tehdään tästä uudesta hankintamenusta. (Salin 2012, 55.)

Toimitilakulut samoin kuin ajoneuvokulutkin kirjataan kirjanpidossa liiketoiminnan muihin kuluihin (Kaisanlahti & Leppiniemi 2016, 153). Ajoneuvokuluja ovat esimerkiksi polttoaineet, korjaus- ja huoltokulut, rengaskulut, ajoneuvoverot ja vakuutukset (Salin 2012, 56).

3.2 Vähennettävä arvonlisävero

Yritys saa vähentää suoritettavasta arvonlisäverosta liiketoimintaan hankittujen tuotteiden ja palveluiden arvonlisäveron. Jos vähennettävää arvonlisäveroa on enemmän kuin liikevaihdon perusteella määräytyvää maksettavaa arvonlisäveroa, yritys saa silloin alv-palautusta Verohallinnolta. (Salin 2015, 25.) Huomionarvoista on, että alv ei näy millään tavalla tuloslaskelmalla, eikä siten vaikuta tilikauden veroihin tai tilikauden tulokseen. Yritys joutuu kaikesta liikevaihdostaan tilittämään arvonlisäveron, mutta se, kuinka paljon yritykselle lopulta tulee maksettavaa arvonlisäveroa, riippuu siitä, kuinka paljon sillä on vähennettävää arvonlisäveroa. Siitä huolimatta, että arvonlisäverolla ei ole vaikutusta tilikauden tulokseen, niin sillä on kuitenkin vaikutusta yrityksen käteisvaroihin. Sen vuoksi yrityksen kannattaa arvonlisäverokin suunnitelmis- saan huomioida, vaikka se ei tuloverotusmielessä verosuunnittelua olekaan.

Jotta yritys saa vähentää oston arvonlisäveron verotuksessa, niin ostosta on oltava lasku tai muu tosite ja tämä tosite tulisi olla myyjän laatima. Yritys ei luonnollisesti voi vähentää arvonlisäveroa silloin, kun tuotteen myyjä ei ole arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäveroa ei voi myöskään vähentää sellaisista hankinnoista, jotka liittyvät yrittäjän tai henkilökunnan asuntoon tai vapaa-ajanviettopaikkaan tai asunnon ja työpaikan välisiin kuljetuksiin. Näiden lisäksi edustusmenoista arvonlisäveroa ei saa vähentää. Henkilöautoista ja niihin liittyvistä kuluista, kuten huolto- ja polttoainekuluista vähennystä ei myöskään saa tehdä, kun taas pakettiautosta ja siihen liittyvistä kuluista

arvonlisäveron saa vähentää. Pakettiauton hankinnasta ja sen käyttöön liittyvistä kuluista saa vähentää sen osuuden arvonlisäverosta, joka aiheutuu yritystoimintaan sisältyvästä auton käytöstä. Yksityisautoilun osuus ei ole vähennyskelpoista. (Salin 2015, 25-27.)

3.3 Kilometrikorvaukset

Yritys voi maksaa työntekijöilleen kilometrikorvausta heidän omalla autollaan tekemistä työmatkoista. Tähän ei kuitenkaan lueta matkoja kodin ja työpaikan välillä, vaan ainoastaan tilapäiset matkat yksittäisten työtehtävien hoitamiseksi. Vuonna 2017 verovapaan kilometrikorvauksen maksimimäärä oli 41 senttiä kilometriltä. Mikäli matka tehdään työsuhdeautolla, korvaus on hieman pienempi. Jos taas kyydissä on useampia matkustajia, korvaus on hieman suurempi. (Verohallinto 2017.)

Yleensä työntekijöille maksettavat päivärahat ja kilometrikorvaukset kirjataan matkakuluihin, mutta ammatin- tai liikkeenharjoittajan kohdalla näin ei toimita vaan ne vähennetään veroilmoituslomakkeella (Salin 2012, 59). Yksityisliikkeen verotuksessa saadaan vähentää auton käytöstä aiheutuneiden todellisten menojen lisäksi verovapaan kilometrikorvauksen ja todellisten menojen erotus (Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968, 55 § 2 mom). Mikäli todelliset menot ovat suuremmat kuin verovapaa kilometrikorvaus, vähennettävä määrä on todelliset menot yhteensä ja mikäli todellisia menoja ei kirjata lainkaan kirjanpitoon, vähentää saa verovapaiden kilometrikorvausten määrän (Veronmaksajat 2016). Tällä säädöksellä yksityisliikkeen verovapaat korvaukset on yhtenäistetty palkansaajien saamien korvausten kanssa (Kukkonen & Walden 2014, 21).

Yllä oleva säädös kilometrikorvausten vähentämisestä pätee ainoastaan silloin, kun liiketoiminnassa käytettävä auto kuuluu liikkeen- tai ammatinharjoittajan yksityisiin varoihin. Se, kuuluuko auto yksityisiin varoihin vai elinkeinotoiminnan varoihin määräytyy ajettujen kilometrien mukaan, eikä siis ole suoraan yrittäjän päätettävissä. Jos ajetuista kilometreistä korkeintaan puolet on liiketoimintaan liittyviä ajoja, auto kuuluu yksityisiin varoihin. Jos taas yli puolet on liiketoimintaan liittyviä ajoja, auto kuu-

luu elinkeinotoiminnan varoihin. Silloin, kun auto kuuluu elinkeinotoiminnan varoihin, verotuksessa saa vähentää ainoastaan todelliset liiketoiminnan ajoista aiheutuneet kustannukset. Päivärahat saa vähentää veroilmoituslomakkeella kuitenkin myös silloin, kun auto kuuluu elinkeinotoiminnan varoihin. (Veronmaksajat 2016.)

3.4 Poistot

Sellaiset menot, joiden katsotaan tuottavan tuloa pidempään kuin yhden tilikauden ajan, on jaksotettava vaikutusajalleen useamman tilikauden kuluksi. Menon jakaminen useammalle vuodelle toteutetaan poistomenetelmällä, jossa vuosittain poistetaan se osuus hyödykkeen hankintamenosta, joka sen tulontuottamiskyvystä katsotaan tilikauden aikana vähentyneen. Poistot tehdään yleensä joko tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta tai prosentuaalisina poistoina poistamatta olevasta menojäännöksestä. (Leppiniemi 2010, 91.) Lisäksi on olemassa kolmas menetelmä; substanssipoistot. Tässä menetelmässä poiston suuruus määräytyy todellisen käytön mukaan ja on siksi parhaiten hyödynnettävissä esimerkiksi kaivosten ja sorakuoppien poistoja laskettaessa. (Knuutinen 2017, 266.)

Investoinnin hankintameno lasketaan mukaan esimerkiksi kuljetus- tai rahtikustannukset sekä laitteen asennus käyttökuntoon. Hankinnan yhteydessä saattaa aiheutua myös sellaisia kuluja, jotka eivät ole luettavissa hankintamenoon vaan on vähennettävä vuosikuluina. (Leppiniemi 2010, 91.) Perustamismenot ja tutkimusmenot on aina vähennettävä vuosikuluna, vaikka niiden katsottaisiinkin tuottavan tuloa useampana tilikautena. Monien muiden aineettomien menojen kohdalla on vapaammin valittavissa, vähennetäänkö ne vuosikuluina vai aktivoidaanko taseeseen ja vähennetään tilikausittain poistoina. (Leppiniemi 2010, 113.)

Pysyvien vastaavien hankintameno vähennetään siis pääsääntöisesti poistoina, mutta joissakin tapauksissa hankintamenoa vähennetään myös arvonalennuksina. Arvonalennuksia tehdään vain poikkeustapauksissa silloin, kun hyödykkeen arvo on olennaisesti laskenut. Arvonalennuksia tehdään lähinnä sellaisiin hyödykkeisiin, joista ei tehdä lainkaan poistoja, kuten arvopapereihin sekä maa- ja vesialueisiin. (Kaisanlahti & Leppiniemi 2016, 152.)

Poistot on tehtävä etukäteen laaditun poistosuunnitelman mukaisesti käyttöomaisuuden arvioituun tulontuottamisaikaan perustuen. Verotuksessa vähennettävät poistot eivät saa ylittää EVL:n maksimipoistoajoja ja -prosentteja, jotka on määritelty hyödykeryhmittäin. (Leppiniemi 2010, 114.) Edellytyksenä sille, että poistot voi vähentää verotuksessa on se, että poistot tehdään saman suuruksina myös kirjanpidossa. Tästä aiheutuu niin sanottuja hyllypoistoja, kun yrityksen suunnitelman mukaiset poistot ovat erisuuruiset kuin verotuksessa vähennettävä poistot. (Salin 2012, 49.)

Pienen kirjanpitovelvollisen ei tarvitse tehdä erillistä poistosuunnitelmaa, vaan se voi tehdä poistot EVL:n mukaisina, jolloin poistot hyväksytään sellaisenaan myös verotuksessa. (Leppiniemi 2010, 114.) Siitä huolimatta pienen kirjanpitovelvollisenkin on säännönmukaisesti noudatettava valittua poistotapaa eikä esimerkiksi valittua poistoprosenttia voi vaihdella eri tilikausina (Kaisanlahti & Leppiniemi 2016, 212).

Ammattimaisessa liikenteessä käytettävästä autosta voidaan maksimissaan tehdä poistoja ensimmäisenä käyttöönottovuonna 25 prosenttia hankintamenosta, kahtena seuraavana vuonna 20 prosenttia alkuperäisestä hankintamenosta ja näiden jälkeisinä vuosina 15 prosenttia alkuperäisestä hankintamenosta. Koska poisto tehdään aina alkuperäisestä hankintamenosta, tällä erityisellä poistomenetelmällä poistotahti on paljon nopeampi kuin koneiden ja kaluston poistoissa normaalisti, jolloin maksimipoisto verotuksessa on 25 prosenttia jäljellä olevasta menojäännöksestä. (Veronmaksajat 2016.) Rakennusten maksimipoisto on 4 tai 7 prosentin menojäännöspoisto, puisten kevyiden rakennelmien sekä metallista rakennettujen varastorakennelmien 20 prosentin menojäännöspoisto. (Leppiniemi 2010, 116.)

Ensimmäiset poistot saa tehdä heti sinä verovuonna, jona kyseinen käyttöomaisuus on otettu käyttöön (Veronmaksajat 2016). Verosuunnittelun kannalta katsottuna käyttöomaisuushankinnat ja investoinnit ovat tehokkaita keinoja pienentää tulosta. On kuitenkin huomioitava, että ainoastaan yhden tilikauden tulosta ajatellen investointeja ei välttämättä ole järkevää tehdä, sillä investoinnit tulevat vaikuttamaan tulokseen myös tulevilla tilikausilla. Investointipäätöksiä tehdessä on tärkeää varmistaa, että verosuunnitteluhuoty ja muut investoinnista koituvat hyödyt tulevat olemaan suuremmat kuin aiheutuneet kustannukset. (Rissanen 2005, 69-70.)

3.5 Käyttöomaisuushyödykkeiden jälleenmyynti

Kun yritys myy pois käyttöomaisuuttaan, se voi tehdä joko luovutusvoittoa tai -tappiota. Luovutusvoitto kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja luovutustappio liiketoiminnan muihin kuluihin. Kun yritys tekee päätöstä esimerkiksi siitä, onko järkevämpää investoida omaan tuotantolaitteeseen vai vuokrata kyseinen laite, laskelmissa on syytä huomioida myös mahdollinen luovutusvoitto ja sen vaikutus eri ratkaisujen kannattavuuteen. Mikäli laite päätetään hankkia itse, valintapäätöstä tehdessä on hyvä pohtia myös sitä, minkälainen ja esimerkiksi minkä merkinen laite säilyttää parhaiten arvonsa, jolloin tulevaisuudessa saatava luovutusvoitto olisi mahdollisimman korkea. (Salin 2012, 32.)

4 VEROSUUNNITTELU SUKUPOLVENVAIHDOKSESSA

Sukupolvenvaihdos on suunniteltava aina huolella, sillä tavoitteena luonnollisesti on, että veroseuraamukset jäisivät mahdollisimman pieniksi kaikilla osapuolilla. (Rissanen 2005, 80.) Verojen minimoimiseksi tarvitaan myös riittävän pitkä aikaväli, jonka puitteissa sukupolvenvaihdos toteutetaan, jolloin se on mahdollista toteuttaa esimerkiksi useammassa erässä (Kukkonen & Walden 2014, 249). Mikäli aikaa sukupolvenvaihdoksen toteuttamiselle on käytössä runsaasti, pystytään hyödyntämään myös taloudellisten tilanteiden tuomia vaihteluita. Tällöin vaihdos pystytään toteuttamaan esimerkiksi alhaisemmalla kauppahinnalla, jolloin maksettava vero jää luonnollisesti pienemmäksi. (Leppiniemi 2010, 185.)

Verosuunnittelussa on huomioitava tuloverotus, uuden yrittäjän mahdollinen lahjaverotus ja myös yhtiön verotus (Kukkonen & Walden 2014, 250). Sukupolvenvaihdoksesta saattaa koitua myös arvonlisäveroseuraamuksia, kun yritys myy pois vaihto-omaisuuttaan. Varaston luovutusta ei kuitenkaan pidetä myyntinä, mikäli luovutuksen saaja tulee jatkossa käyttämään saamiaan tavaroita liiketoiminnan jatkamiseen. Tällöin arvonlisäveroa ei siis tarvitse maksaa. Salin vahvistaa omassa teoksessaan, että tämä koskee myös tilannetta, jossa yksityinen elinkeinonharjoittaja myy elinkeinotoimintaan kuuluvaa omaisuuttaan. (Kukkonen & Walden 2014, 250; Salin 2015, 162.)

Sukupolvenvaihdoksen tavoitteena on siirtää liiketoiminta seuraavalle sukupolvelle tai muulle liiketoiminnan jatkajalle. Helpeiten siirto onnistuu silloin, kun se toteutetaan ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti luovuttavan osapuolen elinaikana. (Rissanen 2005, 82.) Vaikka sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa myös ei-sukulaisten kesken, niin huomattavaa on, että osa sukupolvenvaihdoshuojennuksista ei tällöin ole hyödynnettävissä (Kukkonen & Walden 2014, 288). Sukupolvenvaihdoksessa vastaanottajana on useimmiten yrittäjän lapsi, mutta vastaanottajana voi yhtä hyvin olla myös lapsenlapsi. Tällainen sukupolven ylitys onkin verotuksellisesti järkevää, koska yksi verokierros jää tällöin kokonaan pois. (Rissanen 2005, 89.)

Sukupolvenvaihdosta ja liiketoiminnan jatkajaa valitessa on hyvä pitää mielessä, että yritystoiminnan jatkajan ei välttämättä tarvitse tehdä työtä päätoimisesti. Riittää, että sukupolvenvaihdoksen saajaosapuoli toimii esimerkiksi yrityksen hallituksessa. Pelkkä passiivinen osallistuminen, kuten vuokratulon saaminen yhtiöstä, ei kuitenkaan riitä täyttämään sukupolvenvaihdoksessa vaadittavaa jatkamisedellytystä. Jatkamisedellytyksen täytyminen arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja se vaihtelee yhtiön koosta ja muista seikoista riippuen. (Kukkonen & Walden 2014, 265-266.)

4.1 Sukupolvenvaihdos; kauppana tai lahjana

Sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa joko kauppana käypään hintaan, lahjana tai näiden välimuotona. Välimuodolla tarkoitetaan, että liiketoiminnan vastaanottaja maksaa liiketoiminnasta, mutta summa on selkeästi alihintainen. Tällöin puhutaan lahjaluonteisesta kaupasta. (Rissanen 2005, 82.) Yleisesti ottaen kauppa katsotaan lahjaluonteiseksi silloin, kun myyvä osapuoli antaa kaupasta vähintään 25 % alennusta. (Lakari 2014, 13.)

Sukupolvenvaihdos lahjana on varteenotettava vaihtoehto silloin, kun saajina ovat sisarusukset, puoliso tai lapset. (Rissanen 2005, 87.) Kun yritys siirretään uudelle omistajalle lahjana, luovuttava osapuoli ei joudu maksamaan lainkaan veroa luovutuksesta. Vastaanottava taho taas joutuu maksamaan lahjaveroa. Mikäli sukupolvenvaihdos toteutetaan lähisukulaisten kesken, lahjaveron määrä on 0-17 prosenttia lahjan arvosta,

ja jos taas osapuolet eivät ole sukulaisia keskenään, vero on maksimissaan 33 prosenttia. Sukupolvenvaihdoksen yhteydessä lahjaveroon on mahdollista saada huojennusta, josta kerrotaan tarkemmin luvussa ”4.2 Sukupolvenvaihdoshuojennukset”. (Lakari 2014, 12.)

Kaikille osapuolille on verotuksellisesti kannattavinta, että sukupolvenvaihdos toteutetaan ajan kanssa ja hyödynnetään mahdollisesti myös muita siirron mahdollisuuksia, kuten lahjaluonteista kauppaa tai yritystoiminnan jakamista useampaan yhtiöön. (Rissanen 2005, 87.) On olemassa mahdollisuus myös perinnön tai testamentin välityksellä toteutettavaan sukupolvenvaihdokseen. Tämä menettely on kuitenkin todella kallis, eikä se luonnollisestikaan mahdollista hiljaisen tiedon siirtämistä uudelle yrittäjälle sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. (Rissanen 2005, 88.)

Mikäli ei haluta siirtää koko yritystoimintaa vaan ainoastaan jokin liiketoiminnan osa-alue, kuten jokin tietty omaisuuserä, siirto toteutetaan liiketoiminta- eli substanssikauppana. Yksityisliikkeen sukupolvenvaihdos on aina substanssikauppa. (Lakari 2014, 11.) Substanssikaupasta kerrotaan tarkemmin seuraavalla sivulla.

4.1.1 Kauppana

Silloin, kun liiketoiminnan vastaanottajana on ulkopuolinen taho, myynti on aiheellista toteuttaa käypään markkina-arvoon. Kun taas liiketoiminta siirretään perheenjäsenelle tai muulle henkilölle lähipiirissä, käypään hintaan myynti tulee verotuksellisesti suhteettoman kalliiksi. (Rissanen 2005, 83.)

Kun liiketoiminta luovutetaan ulkopuoliselle, myyjän intressissä on yleensä saada kaupasta mahdollisimman korkea tuotto ja ostaja taas haluaisi ostaa liiketoiminnan mahdollisimman edullisesti. Molempia osapuolia tyydyttävän, realistisen hinnan löytämiseksi on usein järkevää käyttää ulkopuolista avustajaa. Tämä ulkopuolinen asiantuntija pystyy neuvomaan myös muissa yrityskauppaan liittyvissä asioissa. (Lakari 2014, 17-18.)

Yleensä maksu suoritetaan rahana, mutta se voidaan suorittaa myös muulla omaisuudella, jolloin kyse on vaihtokaupasta. Myyjä joutuu normaalitilanteessa maksamaan saamastaan luovutusvoitosta veroa. Luovutusvoitto verotetaan pääomatulona, jolloin alle 30 000 euroa verotetaan 30 prosentilla ja yli 30 000 euroa ylittävä osa 34 prosentilla. Joissakin tapauksissa sukupolvenvaihdoksessa myyjän saama luovutusvoitto on verovapaata. Tästä kerrotaan tarkemmin luvussa ”4.2 Sukupolvenvaihdoshuojennukset”. Ostaja taas joutuu maksamaan koko kauppahinnasta varainsiirtoveroa, jonka suuruus on 1,6 prosenttia kauppahinnasta. Varainsiirtovero tulee luonnollisesti maksettavaksi vain osakeyhtiöstä tehdyssä kaupassa, jolloin vaihdon kohteena ovat osakkeet. (Lakari 2014, 10.)

Kun liikkeen- tai ammatinharjoittaja myy liiketoimintansa, kyseessä on aina substanssikauppa. Koska kyseessä ei ole yrittäjästä erillinen yhtiö, myynnin kohteena on vain yrittäjän liiketoiminnassaan käyttämä omaisuus. Se osuus omaisuudesta, jota ei myydä, siirtyy yrittäjän yksityiskäyttöön. Liikkeen- tai ammattiharjoittajan yrityskaupasta saama luovutusvoitto lisätään yksityisliikkeen viimeisen tilikauden tuloihin ja tilikauden tulos jaetaan normaaliin tapaan verotettavaksi yrittäjän ansio- ja pääomatulona. Toiminimen lopettamiseen ja liiketoiminnan siirtämiseen liittyvä verosuunnittelu perustuu siis lähinnä lopettamisvuoden elinkeinotulon määrään ja yksityistalouteen siirtyvän omaisuuden verotukseen. (Lakari 2014, 25 & 130.) Vaihto-omaisuus sekä rahoitus- ja sijoitusomaisuus siirtyvät elinkeinotulolähteestä henkilökohtaiseen tulolähteeseen joko alkuperäisestä hankintamenosta tai todennäköisestä luovutushinnasta, mikäli se on hankintamenoa alempi. Käyttöomaisuus taas siirretään verotuksessa poistamatta olevasta hankintamenosta. (Lakari 2014, 131.) Yksityistoimintaan siirtyvä varallisuus verotetaan siis samaan tapaan kuin muutkin yksityisötöt (Salin 2015, 163).

Sukupolvenvaihdos toteutetaan alihintaisella kaupalla usein silloin, kun ostajana on myyjän perillinen. Alihintainen kauppa on myös hyvä keino helpottaa jatkajan rahoitustarvetta. (Kukkonen & Walden 2014, 274.) Myyntihinnan on oltava vähintään 50 prosenttia käyvistä arvosta, jotta ostajalle ei tule saamastaan alennuksesta maksettavaksi lahjaveroa. Hinnan arvioimisessa on syytä olla tarkkana, sillä mikäli kauppahinta jää alle 50 prosentin, ostaja joutuu maksamaan lahjaveroa käyvän hinnan ja kauppahinnan erotuksesta. Riippumatta siitä, täyttyykö 50 prosentin raja vai ei, myös alihin-

taisessa kaupassa ostajan maksettavaksi tulee kauppahinnasta määritettävä varainsiirtovero, mikäli sukupolvenvaihdoksen kohteena on osakeyhtiömuotoinen yritys. (Kukkonen & Walden 2014, 274; Rissanen 2005, 85-86.)

Osakeyhtiössä on alihintaisessa kaupassa ja myös lahjana toteutettavassa siirrossa mahdollista keventää verotusta entisestään hallintaoikeuden pidättämisellä. Vanhalle yrittäjälle voidaan esimerkiksi taata asumisoikeus, käyttöoikeus tai tuotto-oikeus johonkin yrityksen omaisuuserään ja näin pienentää käypää myyntihintaa tai lahjan arvoa. (Rissanen 2005, 88.) Hallintaoikeuden arvoa määritettäessä otetaan huomioon, onko hallintaoikeus elinikäinen vai määräaikainen sekä onko kyseessä täysimääräinen vai osittainen pidätys (Kukkonen & Walden 2014, 284).

4.2 Sukupolvenvaihdoshuojennukset

Sekä tuloverolakiin että perintö- ja lahjaverolakiin on säädetty erilaisia sukupolvenvaihdoshuojennuksia, joilla pyritään edistämään sukupolvenvaihdoksia (Leppiniemi 2010, 185). Näistä on kerrottu tarkemmin seuraavissa luvuissa.

4.2.1 Myyjän luovutusvoittoverovapaus

Lähisukulaisten välisessä sukupolvenvaihdoksessa on mahdollista hakea erityistä huo-jennusta luovuttavan osapuolen verotukseen TVL 48.1 §:n 3. kohdan mukaisesti. Ky-seessä on myyjän luovutusvoittoverovapaus ja se siis tarkoittaa sitä, että myyntivoitto ei ole veronalaista tuloa silloin, kun luovutuksen kohteena on maa- tai metsätalouden harjoittamiseen kuuluvaa omaisuutta, osuus henkilöyhtiöstä tai yli 10 prosentin osuus osakeyhtiön osakkeista. Lisäksi luovutettava omaisuus on täytynyt olla luovuttajan omistuksessa vähintään kymmenen vuotta. Jos luovuttaja on itse aikoinaan saanut lii-ketoiminnan vastikkeettomasti lahjana tai perintönä, myös häntä aiemman omistajan omistusaika huomioidaan laskettaessa, täytyykö 10 vuoden vaadittu omistusaika. Lä-hisukulaisella tarkoitetaan tässä säädöksessä luovuttajan lasta, lapsenlasta, sisarusta tai sisaruspuolta. Saajan on mahdollista vastaanottaa omaisuus myös yhdessä puolisonsa kanssa ja tällöinkin luovuttajan verovapaus säilyy. (Lakari 2014, 29-31.)

Huomattavaa on, että huojennus ei koske yksityisliikkeen tai ammatinharjoittajan luovuttamaa omaisuutta. Verohuojennuksella ei myöskään ole vaikutusta ostajan verotukseen. Verohuojennus saattaa kuitenkin vaikuttaa kauppahintaan alentavasti, jolloin myös ostaja hyötyy huojennuksesta. (Rissanen 2005, 84-85.) Mikäli luovutuksen saaja luovuttaa saamaansa omaisuutta eteenpäin ennen kuin viisi vuotta on kulunut sukupolvenvaihdoksesta, hänenkään ei tarvitse maksaa veroa myyntivoitosta niiden omaisuuserien osalta, joista aiempikaan luovuttaja ei ole joutunut veroa maksamaan (Tuloverolaki 1535/1992, 2 luku 48 § 5 k).

4.2.2 Ostajan lahjaverohuojennus

Normaalissa yrityskaupassa on oltava hintana vähintään $\frac{3}{4}$ kaupan kohteen käyvästä arvosta, jotta kauppaa ei pidetä lahjaluonteisena. Sukupolvenvaihdostilanteessa on kuitenkin hyödynnettävissä ostajan lahjaverohuojennus, jonka mukaan kauppahinta on oltava vähintään 50 prosenttia myytävän kohteen käyvästä arvosta. Sukupolvenvaihdoksessa on siis mahdollista antaa suurempi alennus ilman veroseuraamuksia kuin muissa yrityskaupoissa. (Lakari 2014, 33; Verohallinto 2011.)

4.2.3 Lahjansaajan lahjaverohuojennus

Luovutuksen saajan ei tarvitse maksaa täyttä lahjaveroa silloin, kun hän perintönä tai lahjana saamallaan omaisuudella jatkaa yritystoimintaa. Tällöin puhutaan lahjansaajan lahjaverohuojennuksesta, jolloin lahjavero lasketaan ainoastaan 40 prosentista yrityksen vertailuarvosta, eikä koko käyvästä arvosta kuten normaalitilanteessa. (Lakari 2014, 33; Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940, 55 §.) Lisäksi, mikäli maksettavaksi jäävä lahjavero on yli 1 700 euroa, verovelvollinen on oikeutettu pyytämään maksuajan pidennystä. Tällöin veroa on maksettava vuosittain sama summa, joka on oltava vähintään 850 euroa ja niin, että vero tulee kokonaan maksetuksi kymmenessä vuodessa. (Perintö- ja lahjaverolaki, 56 §.)

Yllä mainittuja huojennuksia saadakseen niitä on erikseen vaadittava ennen verotuksen toimittamista. Huojennuksen vaatiminen on helpoiten tehtävissä veroilmoituslo-

makkeella. (Lakari 2014, 35.) Ostajan lahjaverohuojennuksessa sekä lahjansaajan lahjaverohuojennuksessa ei edellytetä sukulaisuussuhdetta osapuolten välillä, sillä nämä huojennukset on säädetty perintö- ja lahjaverolaissa, jossa sukulaisuussuhde ei ole edellytys sukupolvenvaihdokselle. Huojennuksen saadakseen kaupan, lahjan tai perinnön kohteena on oltava yritys tai vähintään 10 prosentin osuus yrityksestä. Tämä minimi 10 prosentin osuus on saatava kerralla ja yhtenä lahjana. Huojennuksen saadakseen ei siis riitä, että ostaja tai lahjansaaja saa kahdelta eri henkilöltä 5 prosentin osuudet yhtiöstä. (Lakari 2014, 36-37.)

4.3 Yhtiömuodon muuttaminen ennen sukupolvenvaihdosta

Ennen sukupolvenvaihdosta on hyvä pohtia myös sitä, kannattaisiko yhtiömuotoa muuttaa joko ennen kuin yritystoiminta siirretään eteenpäin tai omistajan vaihdoksen yhteydessä. Yhtiömuotoa valitessa on tärkeää vertailla eri yhtiöiden veroasteita eri tulotasoilla. (Rissanen 2005, 47.) Yhtiömuotoa ei kuitenkaan tule valita pelkästään verotettavan tulon perusteella. Edullisinta verotusta etsiessä tulee huomioida myös esimerkiksi se, harjoitetaanko liiketoimintaa yksin vai yhdessä perheenjäsenten kanssa. Lisäksi valintapäätökseen vaikuttaa kunnallis- ja kirkollisveroprosentti, yrityksen ulkopuolelta saatavat tulot sekä yrittäjän tarve nostaa varoja yrityksestä. On hyvä muistaa myös se tosiasia, että kun yksityisliike tai henkilöyhtiö muutetaan osakeyhtiöksi, sitä on hankala muuttaa enää takaisin. Ja toisaalta verosäädökset muuttuvat jatkuvasti, joten pelkästään verotuksellisista syistä yhtiömuotoa ei kannata muuttaa. (Kukkonen & Walden 2014, 36.)

Henkilöyhtiö, toiminimi tai yksityisliike on järkevää muuttaa osakeyhtiöksi ennen sukupolvenvaihdosta, mikäli yrityksessä on merkittäviä omaisuuseriä (Rissanen 2005, 50). Osakeyhtiö on kannattava valinta myös silloin, kun yritys tekee paljon esimerkiksi kone- ja laiteinvestointeja, tarvitsee toimitiloja ja ulkopuolista henkilökuntaa tai kun liiketoimintaan sisältyy erityisen suuria riskejä (Kukkonen & Walden 2014, 37). Jos taas kyseessä on pieni yritys, kannattaa puntaroida, onko saatava veroetu suurempi kuin yritysmuodon muutoksesta aiheutuva haitta. Nimittäin pientä liiketoimintaa harjoitettaessa henkilöyhtiö tai toiminimi on luultavasti kaikista vaivattomin ja tehokkain malli. (Rissanen 2005, 50.) Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että osakeyhtiössä on eniten

mahdollisuuksia, mutta se on myös vaativa yritysmuoto. Toiminimi taas on yksinkertaisin ja helpoin muun muassa kevyen byrokratian vuoksi. (Lakari 2014, 55.)

Myös silloin, kun yritystoiminnalle ei löydy jatkajaa lähipiiristä, henkilöyhtiö tai toiminimi saattaa olla järkevää muuttaa osakeyhtiöksi. Ulkopuoliselle ostajalle osakeyhtiö on luultavasti houkuttelevampi vaihtoehto kuin esimerkiksi osuus henkilöyhtiöstä tai oman toiminimen perustaminen. (Lakari 2014, 54.)

Liikkeen- tai ammatinharjoittaja voi ilman veroseuraamuksia muuttaa liiketoiminnan harjoittamismuotoaan avoimeksi yhtiöksi tai kommandiittiyhtiöksi, kunhan tulee itse yhtiömieheksi ja kommandiittiyhtiössä tarkemmin sanottuna vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. Kun ammatinharjoittaja tai toiminimi alkaa harjoittaa liiketoimintaa henkilöyhtiönä, yhtiöön on luonnollisesti saatava vähintään yksi henkilö lisää yhtiömieheksi. (Rissanen 2005, 51-52.) On kuitenkin huomioitava, että muutettaessa toiminimeä henkilö- tai osakeyhtiöksi varainsiirtovero tulee aina maksettavaksi, mikäli toiminimen omaisuuteen kuuluu arvopapereita tai kiinteistöjä. Tämä johtuu siitä, että omaisuuden siirtymistä pidetään tällöin omistajan vaihdoksena. Tällaisissa tapauksissa varainsiirtovero maksetaan omaisuuden käyvästä arvosta, ei kauppahinnasta. (Lakari 2014, 60-61.)

Muutos osakeyhtiöksi onnistuu myös ilman veroseuraamuksia, mikäli yrittäjä itse merkitsee kaikki osakkeet (Rissanen 2005, 51-52). Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että yhtiömuodon muutos yksinkertaisemmasta monimutkaisempaan tapahtuu aina ilman veroseuraamuksia. Näin siis myöskään henkilöyhtiön muutos osakeyhtiöksi ei aiheuta veroseuraamuksia. (Lakari 2014, 55.) Jotta muutos voidaan toteuttaa ilman veroseuraamuksia, yritystoiminnan on säilyttävä entisellään. Tämä tarkoittaa, että omistajat ja liiketoiminnan luonne eivät saa muuttua yritysmuodon muutoksen yhteydessä vaan tällaiset muutokset on toteutettava vasta sitten, kun osakeyhtiö on rekisteröity kaupparekisteriin. (Lakari 2014, 59.)

Yksityisliikkeestä ja henkilöyhtiöstä saatavasta tulosta osa verotetaan pääomatulona 30 prosentin veroasteella, kun taas osakeyhtiötä verotetaan 20 prosentin suuruisella yhteisöverolla. Tämä saattaa luoda monille vaikutelman osakeyhtiön veroedullisuudesta. Näin ei kuitenkaan välttämättä ole, sillä mikäli yrittäjän saamat ansiotulot ovat

kohtalaisen alhaiset, yrittäjän ansiotuloveroaste jää pieneksi ja näin kokonaisveroaste on alhaisempi yksityisliikkeen kuin osakeyhtiön kautta. (Kukkonen & Walden 2014, 36.)

Yksi varteenotettava vaihtoehto sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen on ennen luovutusta jakaa liiketoiminta useampaan yhtiöön. Jako voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti: osakeyhtiö harjoittaa liiketoimintaa ja kantaa riskit, henkilöyhtiö tuottaa hallinnon palveluita ja muita tukitoimintoja, kiinteistöyhtiö omistaa kiinteistöt ja ammatinharjoittaja tuottaa varsinaiset tuotteet tai palvelut. (Rissanen 2005, 55.) Usean yhtiön malli mahdollistaa tulon tasaamisen ja sitä kautta verojen minimoimisen. Lisäksi se mahdollistaa sukupolvenvaihdoksen toteuttamisen vaiheittain ja näin helpottaa saajaosapuolta rahoittamaan yrityshankinnan. Liiketoiminnan jakaminen tuo muitakin joustomahdollisuuksia sukupolvenvaihdokseen. (Rissanen 2005, 47.)

4.4 Yritystoiminnan sujuva jatkuminen sukupolvenvaihdoksessa

Jotta yrityksen toiminta on laadukasta sukupolvenvaihdoksen jälkeenkin, on tärkeää, että sukupolvenvaihdokselle annetaan aikaa. Näin jatkaja saa rauhassa sopeutua uuteen tehtäväänsä ja luopujalla on aikaa toimia jatkajan tukena. Sukupolvenvaihdosvaihe on myös eräänlainen mahdollisuus, sillä vanha ja uusi yrittäjä saattavat yhdessä keksiä sellaisia liiketoimintaideoita, joita kumpikaan heistä ei yksin keksisi. (Kukkonen & Walden 2014, 249.) Kuten aiemmin on todettu, perinnön tai testamentin kautta toteutettu sukupolvenvaihdos ei ole kannattavaa taloudellisesti, mutta ei varsinkaan siitä syystä, että silloin hiljainen tieto ei siirry uudelle yrittäjälle sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Liiketoiminta kärsii, kun uusi yrittäjä joutuu opettelemaan kaiken kantapään kautta. (Rissanen 2005, 88.)

5 KOHDEYRITYKSEN NYKYTILANNE JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Kohdeyritys on laukkuualalla toimiva pienyritys. Yrityksessä työskentelee vain yksi henkilö, eli yrittäjä itse. Yrittäjä toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Yritys ostaa laukkuja niitä valmistavilta pientoimijoilta ja myy eteenpäin. Laukkuja ei juurikaan enää myydä kuluttajamyyntiin, vaan erilaisiin yritysten ja julkisten toimijoiden tarpeisiin. Kohdeyritys on siis erikoistunut erilaisiin työväline- ja tarvikelaukkuihin. Yrityksen asiakaskunta on melko vakiintunut, mutta asiakaskunnassa on myös luonnollista poistumaa, joten uusia potentiaalisia asiakkaitakin etsitään jatkuvasti.

Yrityksen käyttämät toimittajat taas ovat pysyneet samoina useita vuosia. Tämä helpottaa yritystoimintaa huomattavasti, kun voidaan luottaa toimittajien työn laatuun ja luvattuihin valmistusaikatauluihin. Haasteena toimittajien suhteen tulee kuitenkin tulevaisuudessa olemaan toimittajien vähentyminen, sillä monet tämän hetkisistä toimittajista ovat jäämässä eläkkeelle lähivuosina. Jo nyt ilmenee satunnaisesti haasteita suurten tilausten valmistamisessa, sillä kaikki toimittajat eivät enää ota niin suuria tilauksia tehtäväkseen ja ainakaan niin nopealla aikataululla kuin aikaisemmin.

Tämä edellyttääkin yrittäjältä tarkkaa suunnittelua tuotteiden varastoinnin suhteen. Sellaisia tuotteita, joiden menekki on korkea, kannattaa pitää varastossa enemmän. Koska kyseessä on kuitenkin pienyritys, niin varastoa ei voi paisuttaa kovin suureksi. Lisäksi asiakkaiden tarpeet muuttuvat useasti, joten senkään vuoksi liika varastointi ei ole kannattavaa. Sen vuoksi tulevaisuutta ajatellen onkin tärkeää, että saadaan lisää mahdollisia toimittajia, jolloin suurten tilausten yllättäessä valmistus- ja toimitusprosessi on mahdollisimman tehokas.

Yrittäjä on suunnitellut jäävänsä täysipäiväisesti eläkkeelle lähivuosina. Tarkoituksena on, että yritystoimintaa jatkaisi hänen lapsensa. Liiketoiminta on viime vuosina kutistunut vilkkaimmista vuosista osittain kilpailun kiristymisestä ja osittain yrittäjän tarkoituksellisesta työnteon vähentämisestä johtuen. Liiketoimintaa jatkava yrittäjän lapsi saa pääelantonsa toisesta työstä ja laukkujen myyminen tulisi olemaan toissijaisena työnä, sillä ”ykköstyö” on sen luonteinen, että siltä liikenee aikaa myös pienen yritystoiminnan pyörittämiseen. Ei ole tarpeen eikä tarkoituksellistakaan, että tuleva yrittäjä tulisi tekemään tätä kokoaikaisesti, eli ei siis haittaa, vaikka liiketoiminta onkin

jonkin verran supistunut. Toisaalta uudella yrittäjällä on luonnollisesti uutta intoa ja uusia ideoita, jonka myötä liiketoiminta saattaakin tulevaisuudessa taas laajentua.

Vaikka nykyinen yrittäjä jääkin lähivuosina eläkkeelle, niin hän on silti ajatellut vielä tehdä muutamia liiketoiminnan kokoon nähden suurehkoja investointeja. Yksi merkittävä syy investointien tekemiseen on se, että yrittäjä on sairaseläkkeellä, mikä tarkoittaa, että hänellä kyllä saa olla tuloja, mutta vuositulojen raja on melko alhainen. Nykyisellä liiketoimintatasolla yrittäjän on oltava melko varovainen, jottei vuosituloraja ylity. Tämän vuoksi yrittäjä on ajatellut tehdä muutaman isomman investoinnin nyt, niin hän saa tilikauden tulosta ja sitä kautta omia tulojaan alhaisemmaksi. Mikäli tällaista rajaa ei olisi, yrittäjän kannattaisi toimia nykyisellä käyttöomaisuudella viimeiset vuodet ja antaa seuraavan yrittäjän tehdä investoinnit.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä tutkimuksessa selvitetään siis sitä, miten tulevaisuuden muutossuunnitelmat kohdeyrityksessä on järkevintä toteuttaa niin, että muutokset toteutettaisiin mahdollisimman veroedullisesti. Nämä pohdittavat asiat liittyvät varastotilan ja uuden auton hankintaan sekä sukupolvenvaihdokseen; tulisiko varastotila ostaa vai vuokrata, kannattaako auto hankkia yrityksen vai yrittäjän nimiin ja millä tavalla sukupolvenvaihdos kannattaisi tulevaisuudessa toteuttaa.

Tämä tutkimus toteutetaan tapaustutkimuksena, eli niin sanottuna case-tutkimuksena, jossa kaikki tutkimustyö kohdistuu kohdeyritykseen. Tutkimuksen perustana käytetään siis teoriaosuudessa kerättyä tietoa verotuksesta ja verolainsäädännöstä ja näitä peilataan kohdeyrityksen tilanteeseen. Tutkimusmenetelminä käytetään sekä nykyisen että tulevan yrittäjän kanssa käytyjä keskusteluja sekä yrityksen tilinpäätösdokumentaation ja verotukseen liittyvän dokumentaation tutkimista. Lisäksi laaditaan erilaisia laskelmia sen selvittämiseksi, millaisien vaikutukset tulevaisuuden muutoksilla on yrittäjän verotukseen ja yrityksen tulokseen. Kaikkien tutkimuksen osa-alueiden lähtökohtana on kuitenkin nykyisen ja tulevan yrittäjän ajatukset ja toiveet sekä heidän kanssa kädyt keskustelut siitä, mikä luultavasti olisi kannattavin vaihtoehto sekä

mitkä ovat eri vaihtoehtojen hyvät ja huonot puolet. Näin toimien kaikista mahdollisista vaihtoehdoista toteuttaa investoinnit tai sukupolvenvaihdos ei tarvitse laatia laskelmia, vaan laskelmissa voidaan keskittyä niihin vaihtoehtoihin, joiden uskotaan olevan kannattavimpia. Kun laskelmat saadaan valmiiksi, analysoidaan laskelman tuottamaa tulosta ja pohditaan vielä uudelleen, vaikuttaako se edelleen parhaalta mahdolliselta vaihtoehdolta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 130-131.)

Yleisesti ajateltuna tapaustutkimus on luonteeltaan tutkimus, jossa ei pyritä löytämään yleistettäviä vastauksia useiden tapausten ratkaisuun. Tapaustutkimuksen tarkoituksena on siis antaa vastauksia vain valitun tapauksen ongelmiin tuottamalla tästä yksityiskohtaista ja syvällistä tietoa. Siitä huolimatta tapaustutkimuskin syvällisyydellään tuottaa sellaista tietoa, jota voidaan hyödyntää myös muiden tapausten tutkimisessa. (Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto 2015.)

Case-tutkimuksessa on mahdollista käyttää monia eri analyysimenetelmiä, eli se ei ole tiukasti sidottu mihinkään yksittäisiin työkaluihin (Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto 2015). Tapaustutkimuksessa yleisesti käytettyjä menetelmiä ovat havainnointi, yrityksestä saatava materiaali, haastattelut, protokollat ja erilaiset näytteet. Vaikka tapaustutkimuksessa on mahdollista valita melko vapaasti eri tutkimustyökalujen välillä, niin tärkeää on kuitenkin, että tutkimus ei perustu ainoastaan yhteen työkaluun. Yhden analyysimenetelmän pohjalta toteutettu tutkimus ei todennäköisesti anna tarpeeksi luotettavaa tulosta. (Becker ym. 1994-2012.)

Vaikka tapaustutkimuksessa korostetaankin, että sillä pyritään aina selittämään vain yhtä tapausta, niin se ei kuitenkaan tarkoita, että kohteena pitäisi olla vain yksi henkilö, yritys tai muu tutkimuskohde. Kohteena voi olla myös kohderyhmä ja kohderyhmän tapaukset voivat olla erilaisia keskenään. Tärkeää kuitenkin on, että kohderyhmä on kohtalaisen pieni, jotta edelleen voidaan puhua tapaustutkimuksesta. (Becker ym. 1994-2012.)

7 RATKAISUEHDOTUKSET INVESTOINTIEN TOTEUTTAMISEEN

7.1 Auton hankinta

Kohdeyrityksen yrittäjälle pakettiauton omistaminen on välttämättömyys. Auto on käytännössä hänen työpaikkansa, sillä hän myy laukkuja ympäri Suomen, jolloin kilometrejä tulee vuoden mittaan lähemmäs 100 000. Vaikka hän nykyään lähettää laukkuja jonkin verran asiakkaille myös postitse, niin usein hän kuitenkin käy myös asiakkaiden luona. Erityisesti silloin, kun kyseessä on uusi asiakas, on tärkeää käydä henkilökohtaisesti paikan päällä esittelemässä eri malleja. Muutenkin asiakassuhteista on helpointa pitää huolta käymällä silloin tällöin tervehtimässä asiakasta. Lisäksi asiakkaan luokse meneminen on luonnollisesti myös tehokkain tapa saada myyntiä.

Edustustyössä on myös tärkeää, että auto on edustavan ja siistin näköinen, mikä tarkoittaa sitä, että auton on oltava suhteellisen uusi. Toisaalta on myös tärkeää, että auto on toimiva ja luotettava. Yrittäjä ei voi ottaa riskiä, että hän myöhästyisi sovitusta tapaamisista vioittelevan auton vuoksi. Tässä muutamia syitä, joiden vuoksi yrittäjä on suunnitellut vaihtavansa nykyisen pakettiauton uudempaan malliin.

Tämän hetkisen pakettiauton yrittäjä on ostanut vuonna 2010 ja sen poistamaton hankintameno 2017 tilinpäätöksessä on 7 318 euroa. Yrittäjä on suunnitellut ostavansa uuden auton muutaman kuukauden sisällä, joten oletetaan että auton vaihto tapahtuu heinäkuun alussa. Koska kyseessä on pieni kirjanpitovelvollinen, poistoa ei tehdä enää luovutuskaudelta. Pakettiauton poistamaton hankintameno luovutushetkellä on siis 7 318 euroa. Yrittäjä on tiedustellut autoliikkeestä, että hän tulee saamaan tämänhetkisestä autostaan vaihdon yhteydessä noin 9 000 euroa riippuen siitä, mihin autoon hän tämän vaihtaa. Tämän perusteella voidaan laskea, että 9 000 euron myynnistä 7 318 euroa kirjataan taseen vastattavaa puolelle käyttöomaisuuteen ja loppu 1 682 euroa kirjataan tuloslaskelmalle liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Nykyisen auton tilalle yrittäjä on suunnitellut ostavansa uuden pakettiautomallin Fordilta. Tässä suunnitellussa autossa hinta ilman arvonalisäveroa tulisi olemaan noin 28 000 euroa. Ostohinnan lisäksi ei tule muita merkittäviä kustannuksia, joten poistoja

aletaan tekemään 28 000 euron hankintamenosta. Kuten aiemmin on mainittu, auton vaihto on arvioitu tapahtuvaksi heinäkuussa 2018, mutta koska poistot on mahdollista tehdä täysimääräisenä koko hankintavuodelta, niin hankinta-ajankohdalla ei ole vaikutusta ensimmäisen vuoden poiston suuruuteen. Koska kohdeyritys on pieni kirjanpitovelvollinen, se toteuttaa poistot ilman erillistä poistosuunnitelmaa, noudattaen poistoissaan EVL:n asettamia maksimipoistoja. Autosta vähennettävät poistot tehdään siis 25 % vuosittaisina menojäännöspoistoina jäljellä olevasta menojäännöksestä. Poistolaskelma uuden pakettiauton menojäännöspoistoista on liitteessä 1. Laskelman perusteella ensimmäisen vuoden poisto olisi 7 000 euroa, toisen vuoden 5 250 euroa ja kolmannen vuoden 3 937 euroa jne.

Mikäli autoa ei vaihdettaisi, nykyisen pakettiauton poisto olisi tilikaudelta 2018 noin 1829 euroa ja sitä seuraavalla tilikaudella ainoastaan 1 372 euroa. Auton vaihdolla olisi siis huomattava vaikutus tilikauden vähennettäviin kuluihin ja sitä kautta tilikauden veroihin. Koska yrittäjälle on sairaseläkkeen saannin vuoksi asetettu yläraja sille, kuinka paljon hän saa saada ansiotuloa, niin auton hankinta on kannattavaa myös sen vuoksi, että sillä saa melko tehokkaasti pienennettyä tilikauden tulosta ensimmäisinä vuosina. Uuteen pakettiautoon investoiminen on kannattavaa myös sen vuoksi, että kuten aiemmin jo on perusteltu, niin hyvä auto on yksi tämän yrityksen toiminnan perusedellytyksistä. Kun yrittäjä jää eläkkeelle ja tilalle astuu uutena yrittäjänä nykyisen yrittäjän poika, niin auto on helppo siirtää tällöin uudelle yrittäjälle muun siirtyvän omaisuuden mukana. Auton vaihtaminen uuteen toki vaikuttaa maksettaviin veroihin sukupolvenvaihdoksen yhteydessä, mutta noin puolet auton arvosta on luultavasti tässä vaiheessa jo poistettu, joten vaikutus ei ole enää silloin huomattava. Yrityksen varallisuuden siirto seuraavalle sukupolvelle ja sen vaikutus verotukseen käsitellään luvussa ”8 Ratkaisuehdotus sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseen”.

Yrittäjä halusi auton hankintaan liittyen selvittää myös sen, olisiko järkevämpää hankkia auto yrittäjän omiin vai yrityksen nimiin. Ajatuksena yrittäjällä oli tässä se, että mikäli auto luettaisiin yrityksen varoihin, niin hän voisi kirjata kilometrikorvaukset kuluksi sen sijaan, että kuluksi kirjataan poistot ja auton käytöstä aiheutuvat menot ja näin hän saattaisikin mahdollisesti saada suuremmat vähennykset. Lähdekirjallisuutta lukiessa saatiin kuitenkin selville, että elinkeinonharjoittajan ei ole mahdollista valita, luetaanko auto yrittäjän yksityisiin vai elinkeinotoiminnanvaroihin, vaan se määrittyy

suoraan käytön mukaan. Tätä asiaa on selvitetty tarkemmin kohdassa ”3.3 Kilometrikorvaukset”. Kohdeyrityksen tapauksessa autoa käytetään selkeästi enemmän elinkeinotoiminnassa kuin yksityisajossa, joten auto kuuluu elinkeinotoiminnan varoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että kilometrikorvauksia ei voi kirjata kuluksi, vaan kuluksi kirjataan auton poistot sekä käytöstä aiheutuvat menot. Varsinainen laskelma, josta on nähtävissä auton vaihdon vaikutus veroihin sekä tilikauden tulokseen, on laadittu kohdassa ”7.3 Tilikauden tulos ja verot investointien jälkeen”. Laskelmassa on huomioitu myös toisen suunnitellun investoinnin, eli varastotilan hankinnan vaikutus tulokseen. Varastotilan hankintaa käsitellään seuraavassa luvussa 7.2.

7.2 Varastotilan hankinta

Toisena ratkaistavana asiana on uuden varastotilan hankinta ja tarkemmin ottaen se, miten se kannattaisi toteuttaa. Yrittäjä tarvitsee lisää varastotilaa. Tällä hetkellä varastointi on toteutettu hyödyntämällä yrittäjän perheen kodin tiloja sekä pihapiirissä olevia erillisiä pieniä varastotiloja. Mitään suurta tilaa yrittäjä ei tarvitse, mutta sen verran, että suosituimpia malleja pystyisi varastoimaan hieman nykyistä enemmän. Yrittäjä arvioi, että noin 15 neliömetrin tila olisi sopiva. Hän on pohtinut joko vuokrattavaa tilan tai ostettavaa varastorakennuksen perheen asuintontille.

Yrittäjä on muuten ehdottomasti tilan rakentamisen kannalla, mutta hän pohtii sitä, että kun joidenkin vuosien kuluttua toteutetaan sukupolvenvaihdos ja hän itse jää eläkkeelle, niin onko varastolle tulevaisuudessa käyttöä tai onko se helppo myydä eteenpäin. Varastorakennelman saisi varmasti myytyä, kunhan sen tekee niin kevytrakenteisesti, että se on helposti siirrettävissä. Yrittäjä kuitenkin miettii sitä, että rakennuksen perustuksiinkin vaaditaan kuitenkin työtä ja rahaa ja mikäli rakennus myöhemmin siirrettäisiin, kaikki perustuksiin käytetyt pääomat menisivät täysin ”hukkaan”. Mahdollinen tuleva yrittäjä, nykyisen yrittäjän lapsi, asuu noin 50 kilometrin päässä nykyisen yrittäjän kodista, mikä tarkoittaa, että hän voisi ehkä osittain hyödyntää tontille rakennettavaa varastoa, mutta taloudellisesti kannattavaa on, että hänellä tulisi olemaan varastotilaa myös lähempänä omaa asuinpaikkaansa.

Varastotilan vuokraamisen yrittäjä näkee siinä mielessä viisaana vaihtoehtona, että siitä on helppo päästä eroon siinä vaiheessa, kun sukupolvenvaihdos toteutetaan. Lisäksi hänen näkemyksensä mukaan varastotilojen vuokrat ovat maltillisia tässä kohtalaisen pienessä kaupungissa, jossa yritys toimii. Vuokratuessa varastossa on tietysti se miinuspuoli, että yrityksen varasto jakautuisi tällöin eri paikkoihin, kun osa varastosta olisi edelleen yrittäjän kotona ja osa vuokratuessa tilassa. Lisäksi vuokrattuun varastoon tulisi olemaan luultavasti muutaman kilometrin matka. Eihän tämän pituinenkaan ”työmatka” ole pitkä, mutta on se kuitenkin täysin eri kuin se, että tällä hetkellä yrittäjän työpaikka on käytännössä hänen kotonaan.

Näiden yrittäjän ajatusten pohjalta lähdettiin pohtimaan päätöstä verotuksellisen kannalta. Jotta pystytään tekemään laskelmat eri vaihtoehtojen, eli tilan vuokraamisen ja ostamisen kannattavuudesta, ensin on selvitettävä näiden vaihtoehtojen kustannukset. Sopivaa vaihtoehtoa varastotilan vuokraamiseksi etsittiin internetistä liiketiloja vuokraavilta sivustoilta. Koska kyseiseltä paikkakunnalta tai läheisiltä, suunnilleen saman kokoisilta paikkakunnilta ei löytynyt tähän kokotarpeeseen sopivaa varastotilaa, niin tarkasteltiin vuokrattavien tilojen hintoja yleisesti. Sen perusteella arvioitiin kohtalaisen pienen, noin 20 000 asukkaan kaupungin keskimääräinen vuokra 15 neliömetrin kokoisesta peruskuntoisesta, keskusta-alueella sijaitsevasta varastotilasta.

Yleisen vuokratason tarkastelun perusteella päädyttiin siihen, että vuokra tulisi olemaan noin 110 euroa kuukaudessa. Tällöin vuokratkustannukset vuodessa olisivat 1 320 euroa. Jos tila vuokrataan, merkittäviä muita kuluja ei vuokran lisäksi tule. Tämä 1 320 euroa jää siis kokonaiskuluksi, joka varastotilan lisäämisestä aiheutuisi vuodessa. Varastotilan vuokraaminen olisi edullinen vaihtoehto, mutta edullisuutensa vuoksi sen verovaikutus jää melko vähäiseksi. Se ei myöskään ole vastaus yrittäjän toiseen ongelmaan, eli kulujen kasvattamiseen. Yrittäjä tavoittelee kulujen kasvattamista sen vuoksi, että hän saa tilikauden tuloksen ja sitä kautta ansiotulonsa pysymään sen rajan alapuolella, jota sairaseläkkeen saaminen edellyttää.

Toisena vaihtoehtona on, että varasto ostettaisiin, eli toisin sanoen rakennettaisiin sopivan kokoinen varastorakennus yrittäjän kotipihaan. Yrittäjä itse on jo jonkin verran tätä vaihtoehtoa selvittänyt ja hänen mukaansa varaston rakennuttaminen tulisi mak samaan ilman arvonlisäveroa noin 11 000 euroa. Varastorakennuksen runko itsessään

on noin 5 000 euroa ja tämän päälle tulisi vielä noin 6 000 euroa kuluja, kun huomioidaan vaadittavat perustustyöt ja rakennuksen alle tehtävä kehikko, huopakatto sekä sähkötyöt.

Mikäli varasto rakennutetaan, varaston hankinnasta aiheutuneet kustannukset kirjataan kirjanpidossa kuluksi poistoina sen ajan kuluessa, jona varaston uskotaan tuottavan tuloa. Suunniteltu varastorakennus tultaisiin poistamaan 20 prosentin vuotuisina menojäätöpoistoina, koska kyseessä on puusta tai siihen verrattavasta aineesta rakennettu kevyt rakennelma ja tällöin EVL:n mukainen maksimimenojäätöpoisto on 20 %. Kuten aiemmassa luvussa 7.1. on mainittu, kohdeyritys toteuttaa poistonsa EVL:n maksimipoistoina, eikä laadi omaa poistosuunnitelmaa. Ajatuksena on hankkia varasto mahdollisimman pian, eli oletetaan, että varasto olisi valmis syyskuussa 2018. Vaikka investointi tehdäänkin kesken tilikauden, niin poistot saa kuitenkin tehdä kokonaisuudessaan ensimmäiseltä tilikaudelta. Ensimmäisen vuoden poisto olisi tällöin 2 200 euroa, toisen vuoden poisto 1 760 euroa ja kolmannen vuoden 1 408 euroa jne. Tarkempi poistolaskelma on liitteessä 2.

Koska vuotuinen poisto olisi kolmena ensimmäisenä vuotena suurempi kuin varaston vuokratuotto tilikauden aikana, niin verojen minimoinnin kannalta varaston rakentaminen olisi kannattavampi vaihtoehto. Yrittäjä uskoo pitävänsä yrityksen itsellään vielä ainakin kaksi vuotta, mahdollisesti kolmekin ja kolmen tilikauden aikana varaston arvosta olisi poistettu jo lähes puolet alkuperäisestä hankintamenosta. Yrittäjä saisi viimeisinä toimintavuosina varastorakennuksen hankinnalla lisättyä jonkin verran tilikauden kuluja. Tämä taas helpottaisi häntä pitämään tuloksen vaaditun rajan alla siten, ettei hänen tarvitse pelkästään keskittyä tarkkailemaan liikevaihtoaan. Yrittäjä uskoo, että varastorakennusta pystytään hyödyntämään myös sen jälkeen, kun hän lopettaa yrittämisen. Tuleva yrittäjä pystyy käyttämään varastoa niin sanottuna kakkosvarastona tai kenties nykyisen yrittäjän perhe voi hyödyntää varastoa muuhun tarkoitukseen. Toisaalta varasto on helposti myös myytävissä, mikäli jossain vaiheessa todetaan, että itsellä ei enää ole tarvetta varastolle. Hän uskoo, että sellaiselle rakennukselle, jota hän on suunnitellut, on kysyntää. Suunniteltu varastorakennus on nimittäin mökkimäinen, mikä taipuu helposti myös pihamökiksi tai esimerkiksi vierasmajaksi mökille.

Yrittäjän ajatusten ja toiveiden sekä kululaskelmien perusteella päädyttiin siihen, että varasto rakennutettaisiin. Alla oleva luku ”7.3 Tilikauden tulos ja verot investointien jälkeen” sisältää varsinaiset laskelmat siitä, miten auton ja varaston hankinta suunniteltujen investointipäätösten mukaisesti vaikuttaisi tilikauden veroihin ja tilikauden lopulliseen tulokseen. Luvussa ”7.4 Investointien alv-vähennykset” on laskettu investointien vaikutus tilitettävään arvonlisäveroon.

7.3 Tilikauden tulos ja verot investointien jälkeen

Nyt, kun ylläolevissa luvuissa on ratkaistu, miten investoinnit toteutettaisiin ja mikä olisi investoinneista aiheutuva kulu tulevina tilikausina, seuraavaksi lasketaan, millainen vaikutus investoinneilla olisi tilikauden veroihin sekä tilikauden tulokseen. Verolaskelmat laaditaan 2017 lukuihin perustuen ja laskelmissa käytetään apuna verotuspäätöksestä 2016 saatavaa tietoa ja verolaskelmapohjaa. Laskelmat laaditaan sekä vuodelle 2018 että 2019. Tilikausien 2018 ja 2019 laskelmissa on muutettu ainoastaan yritystoiminnan tuloa siltä osin, kuin suunnitellut investoinnit siihen vaikuttavat. Oletuksena siis on, että liikevaihto, ostot ja muut kulut pysyvät samalla tasolla kuin 2017. 2018 ja 2019 osalta laskelmissa on käytetty samoja veroprosentteja ja muiden kulujen prosentteja kuin 2017. Laadittu verolaskelma on liitteenä 3.

Varaston hankinnan myötä tulee lisäkuluja esimerkiksi sähköstä ja vakuutuksista. Näitä lisäkuluja tulee huolimatta siitä, vuokrataanko vai rakennutetaanko tila. Koska varasto tulee olemaan melko pieni, niin lisäkustannukset eivät ole huomattavia, joten näitä ei huomioida lainkaan laskelmissa. Laskelmassa huomioidaan siis vain varaston hankinnasta ja rakennuttamisesta aiheutuvat kustannukset, eli toisin sanoen kuluksi kirjattavat poistot.

Auton hankinnassa taas huomioidaan vanhan auton luovutusvoitto ja uuden auton hankintahinnasta laskettavat poistot. Auton vaihto ei olennaisesti vaikuta polttoaineen kulutukseen, huoltokustannuksiin tai vakuutusmaksuihin, sillä nämä kulut olisivat myös vanhassa autossa. Auton käytöstä aiheutuvat sivukustannukset jätetään siten laskelman ulkopuolelle.

Yrittäjä on valinnut, että yrittäjätuloa verotetaan kokonaan ansiotulona, ei lainkaan pääomatulona. Tämä on kannattavinta, sillä yrittäjän elinkeinotoiminnasta saama tulo vuonna 2017 on ollut 5 488 euroa. Kuten verolaskelma osoittaa, sekä toteutuneella tilikaudella 2017, että arvioiduilla tilikausilla 2018 ja 2019 verotettava ansiotulo valtionverotuksessa jää kaikkina vuosina selkeästi alle tuloveroasteikon (2017 asteikolla portaikon alaraja on 16 900 euroa), joten valtionveroa ei peritä miltään tilikausilta. Yrittäjän maksettavaksi tulee siis ainoastaan kunnallisvero, kirkollisvero, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu sekä yleisradiovero.

Suurin osa yrittäjän saamasta ansiotulosta on nykyään eläketuloa. Eläketulo vähennetään valtionverotuksessa kokonaisuudessaan, mikä johtaa siihen, että valtionveroa ei jää maksettavaksi lainkaan, kuten yllä on mainittu. Kunnallisverostakin eläketulot vähennetään osittain, mutta vain 40 prosenttisesti. Verolaskelmasta (liite 3) on nähtävissä, kuinka paljon verot ja maksut ovat yhteensä sekä mikä niistä on elinkeinotoiminnan osuus, eli tuloslaskelmalla näkyvä summa.

Kuten laskelmalta näkyy, tilikauden 2018 ja 2019 arvioidut verot ja maksut ovat huomattavasti pienemmät kuin 2017. Verot ja maksut ovat olleet 2 876 euroa vuonna 2017, kun taas 2018 ne ovat arviolta 1 985 euroa ja 2019 arviolta 2 120 euroa. Poistojen vaikutus on huomattavasti suurempi vuonna 2018 kuin 2019. Vanhan auton myyntivoitto on huomioitu vuoden 2018 laskelmassa, mikä taas hieman kohottaa 2018 verotettavaa tulosta. Sekä 2018 että 2019 laskelmassa on lisäksi huomioitava vanhan auton poistot, jotka 2017 tilinpäätöksessä on tehty. Vaikka vanhan auton poistot olisivat pienemmät tilikaudella 2018 ja 2019 kuin ne olivat 2017, niin koska arviolaskelmat on tehty 2017 lukuihin perustuen, niin poistot täytyy eliminoida laskelmista sen suuruisena kuin ne olivat 2017, jotta eri vuosien verot ja tulokset ovat keskenään vertailukelpoisia.

Muutokset veroissa ja maksuissa eivät ole euromääräisesti huomattavia, mutta prosentuaalisesti ovat. Ja toisaalta, pienelle yritykselle nämä muutamien tuhansienkin erot ovat merkittäviä. Jos vielä erikseen verrataan pelkän elinkeinotoiminnan osuutta veroista ja maksuista, niin tämä muutos on vielä suurempi kuin verojen ja maksujen kokonaissumman. Se, että muutos on suurempi elinkeinotoiminnan osuudessa kuin ve-

rojen ja maksujen kokonaissummassa johtuu juurikin näiden yllä suunniteltujen investointien poistojen vaikutuksesta. Lisäksi tieto siitä, että investointien jälkeen nykyisellä liiketoimintavolyymilla yrityksestä saatava tulo tulee olemaan noin tuhannessa eurossa, antaa yrittäjälle helpotuksen tunteen siitä, että hän voi huoletta hieman kasvattaaakin liikevaihtoa ilman että sairauseläkkeen maksaja puuttuisi liiketoimintaan.

7.4 Investointien alv-vähennykset

Uuden auton sekä varaston hankinnan myötä yritys saa myös huomattavat alv-vähennykset. Uuden auton arvonlisävero on 6 720 euroa (auton hankintahinta ilman alv:ia 28 000 euroa x 0,24) ja varastorakennuksen 2 640 euroa (hankintahinta ilman alv:ia 11 000 euroa x 0,24). Näiden lisäksi yrittäjä joutuu maksamaan arvonlisäveroa myydessään vanhan pakettiauton. Vanhan pakettiauton myyntihinnaksi yrittäjä arvioi 9 000 euroa sisältäen arvonlisäveron. Myynnistä maksettavaksi tuleva alv on siis 1 741 euroa (Hinta ilman alv:ia on 9 000 euroa / 1,24 = 7 258 euroa. Eli alv:n osuus on 9 000 euroa – 7 258 euroa). Kuvitellaan, että auton vaihto ja varaston hankinta tapahtuu saman kuukauden aikana eikä kyseisenä kuukautena ole muita myynti- tai ostotapahtumia. Tällöin yritys tulisi saamaan Verohallinnolta arvonlisäveropalautusta yhteensä 7 619 euroa.

8 RATKAISUEHDOTUS SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTTAMISEEN

8.1 Nykyisen ja tulevan yrittäjän suunnitelmat sukupolvenvaihdoksesta

Vielä noin viisi vuotta sitten yrittäjä ajatteli, että kun hän tulevaisuudessa lopettaa yritystoiminnan, hän ottaa yksityiskäyttöön sen osan yritystoiminnan omaisuudesta, mitä yksityiskäytössä voi hyödyntää ja loput omaisuudesta myy pois. Oikeastaan lähes ainoana myytävänä omaisuutena yrittäjä näkee vaihto-omaisuuden. Tämä on helppo ymmärtää yrityksen tasetta vilkaistaessa; taseen vastaavaa-puoli koostuu yrityksen paket-

tiautosta, vaihto-omaisuudesta sekä pankkitilin varoista. Jatkossa omaisuudessa on tietysti myös varastorakennus, jonka hankintaa on selvitetty tarkemmin luvussa ”7.2 Varastotilan hankinta”.

Yritystoiminnan lopettaminen olisi sinänsä ollut helppoa eikä veroseuraamuksetkaan olisi valtavat. Muutaman viime vuoden aikana yrittäjän poika on kuitenkin alkanut miettiä jatkavansa yritystoimintaa isänsä jäädessä eläkkeelle. Yrittäjän poika on lapsesta asti nähnyt läheltä, miten yritys toimii ja hän tietää hyvin, minkälaisia tuotteita yritys myy ja minkälaisille asiakkaille. Hän on ollut lapsesta asti satunnaisesti mukana työmatkoilla ja myös tehnyt avustavia työtehtäviä yrityksessä, kuten kiinnittänyt tuotteisiin tuotetietokortteja sekä valmistellut ja lähettänyt postipaketteja. Yrittäjän poika on itse sellaisessa ammatissa, että hänellä on täysi vuorokausi töitä ja tämän jälkeen kolme vuorokautta vapaata. Tällöin hänelle jää viikossa runsaasti vapaata, jonka voisi osittain hyödyntää tekemällä myös jotakin toista työtä.

Kuten aiemminkin on mainittu, yrityksen toiminta on viime vuosina hieman kutistunut, eli yritys ei sinänsä ole kovin houkutteleva vaihtoehto ulkopuoliselle uudelle yrittäjälle tai ylipäättään sellaiselle, jonka tulisi saada koko elantonsa tästä työstä. Yrittäjän poika on kuitenkin tullut siihen tulokseen, että hänelle tämä tulisi olemaan hyvä lisätienesti päätyönsä ohella. Hänen on myös kohtalaisen helppo jatkaa yritystoimintaa, sillä hän tuntee toiminnan melko hyvin jo ennestään ja hän myös saa helposti apua ja neuvoa omalta isältään, kun tulee tarve.

Nykyinen yrittäjä on ottanut ilolla tämän idean vastaan. Hän on tehnyt työtä koko ikänsä ja jo häntä aiemmin hänen omat vanhempansa tekivät samaa työtä. Luonnollisesti yrittäjä on mielissään siitä, että toiminta saisi edelleen jatkoa, eikä hänen elämäntyönsä menisi hukkaan.

Nykyinen ja tuleva yrittäjä ovat suunnitelleet, että he voisivat alkaa ensin tekemään työtä yhdessä, jolloin nykyinen yrittäjä pystyisi rauhassa opettamaan uudelle yritykselle kaikkea tarpeellista niin toimittajista, asiakkaista, tuotteista kuin käytännön työstäkin. Tuleva yrittäjä näkisi, miten työtä kannattaa tehdä ja miten esimerkiksi asiakkaita on hyvä lähestyä. Toisaalta hän tulee varmasti myös nopeasti näkemään, mitä asioita tämän hetkisen yrittäjän toiminnasta ja työtavoista kannattaa tulevaisuudessa

muuttaa. Koska nykyinen yrittäjä on tehnyt työtä nuoresta asti, niin kaikkia työtapoja ei välttämättä ole päivitetty nykyaikaan, vaan on jatkettu siten kuin aikoinaan on hyväksi havaittu.

Ajatuksena nykyisellä ja tulevalla yrittäjällä on, että he voisivat työskennellä yhdessä hyvinkin pian, viimeistään vuoden kuluttua. He eivät ole tarkkaan suunnitelleet, kuinka tulisivat työskentelemään yhdessä. Tämä riippuu monista asioista, kuten siitä, kuinka kauan tulevalla yrittäjällä menee aikaa omaksua yrityksen toimintatavat ja milloin hän kokee olevansa valmis jatkamaan toimintaa yksin. Toisaalta myös se vaikuttaa, kuinka suurta liikevaihto tulee seuraavina vuosina olemaan. Jos he saavat myyntiä kasvatettua ja molemmille töitä riittää, niin on tietysti järkevää, että molemmat jatkavat toimintaa jonkin aikaa. Tietysti myös se vaikuttaa, millainen nykyisen yrittäjän terveys on tulevina vuosina sekä miten kauan hän ylipäätään haluaa pysyä työelämässä mukana. Tämän hetkinen yhteinen näkemys on, että sukupolvenvaihdos tulisi päättymään 3-5 vuoden kuluttua. He ovat suunnitelleet yhteistyötä siten, että sitten kun tuleva yrittäjä alkaa sisäistämään liiketoiminnan, he jakavat liiketoimintaa alueellisesti, jolloin molemmille on selvää, mitkä asiakkaat kuuluvat omalle vastuulle. Asteittain yhä suurempi osa siirtyisi uudelle yrittäjälle, jolloin nykyisen yrittäjän eläkkeelle jäänti aiheuttaisi mahdollisimman vähän hämmennystä asiakaskunnassa.

Nykyinen yrittäjä toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana ja samoin tuleva yrittäjä on ajatellut jatkaa toiminimellä, eli yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Tällöin heidän olisi helppo jatkaa toimintaa yhdessä jonkin aikaa molemmat omilla toiminimillään ja jossain vaiheessa koko toiminta siirtyisi tulevalle yrittäjälle. Yhtiömuotoa pohditaan kuitenkin vielä tarkemmin seuraavassa luvussa.

8.2 Yritysmuoto sukupolvenvaihdoksessa

Nykyinen ja tuleva yrittäjä ovat yhdessä sitä mieltä, että yhtiömuotoa ei ole tarpeellista eikä kannattavaa vaihtaa ennen sukupolvenvaihdosta, vaan tuleva yrittäjä perustaa oman toiminimen ja nykyinen elinkeinonharjoittaja myy eläkkeelle jäädessään elinkeinotoimintaan liittyvän omaisuuden uudelle yrittäjälle. Tämä on sinänsä järkevää, että kun yritystoimintaa jatketaan molempien omilla toiminimillä, niin heidän on

helppo tehdä työtä yhdessä jonkin aikaa, jolloin tietotaito varmasti siirtyy uudelle yrittäjälle. Tämä on tärkeää, koska sukupolvenvaihdoksessa päätavoitteena verojen minimoinnin lisäksi on myös se, että liiketoiminta ja asiakaspalvelun laatu kärsisivät mahdollisimman vähän. Kun vanha ja uusi yrittäjä toimivat esimerkiksi muutaman vuoden yhtä aikaa, niin asiakkaat eivät koe tilannetta niin, että yhtäkkiä yritykseen tulee uusi, vieras henkilö, jolloin he saattaisivat helpommin siirtyä kilpailijalle. Kun vanha ja uusi yrittäjä toimivat ensin yhtä aikaa, asiakkaat saavat tutustua rauhassa uuteen yrittäjään ikään kuin nykyisen yrittäjän apulaisena, jolloin luottamussuhde alkaa pikkuhiljaa syntyä myös uuden yrittäjän kanssa.

Jos he toimivat esimerkiksi kaksi vuotta samaan aikaan elinkeinonharjoittajina, niin nykyisen yrittäjän on mahdollista myydä elinkeinotoimintaan liittyvää omaisuutta pikkuhiljaa, jolloin myös nykyisen yrittäjän elinkeinotoiminnan tuotot pysyvät tasaisempina eri tilikausina ja tällöin myös verot pysyvät matalampina. Elinkeinonharjoittajan myydessä omaisuutta kyseessä on aina substanssikauppa, eli varsinaista yritystoimintaa tai yritystä ei myydä vaan ainoastaan omaisuutta. Tällöin nykyinen yrittäjä ei voi hyödyntää myyjän luovutusvoittoverovapautta, joka yleisesti kuuluu lähisukulaisten välisiin sukupolvenvaihdoshuojennuksiin. Tämän vuoksi liiketoimintaan kuuluvan omaisuuden myynti on suunniteltava erityisen tarkkaan. Toisaalta elinkeinotoimintaan kuuluva varallisuus on melko vähäinen ja koska nykyinen yrittäjä jatkaa vielä muutamia vuosia, niin esimerkiksi tälle vuodelle suunnitelluista investoinneista ehditään tekemään vielä useampia poistoja. Varaston nykyinen yrittäjä yrittää luonnollisesti saada mahdollisimman tyhjäksi ja varaston arvon lähellä nolaa ennen eläkkeelle siirtymistään.

Mikäli yhtiömuotoa muutettaisiin ennen sukupolvenvaihdosta, niin vaihtoehdot olisivat muuttaa yhtiömuoto joko osakeyhtiöksi tai henkilöyhtiöksi. Eri yhtiömuotoihin vaihtamisen perusteita on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.3 ja näitä perusteita pohdittaessa osakeyhtiöksi muuttaminen ei olisi tässä tilanteessa kannattavaa. Kohdeyrityksen liiketoiminta on hyvin pientä, siinä ei tarvita ulkopuolista työvoimaa, ei tehdä suuria investointeja eikä liiketoimintaan sitoutunut varallisuus ole merkittävä. Koska liiketoiminta myydään perheen sisällä, niin yritysmuotoa ei ole tarpeellista muuttaa osakeyhtiöksi senkään vuoksi, että se houkuttelisi paremmin ulkopuolisia ostajia. Lisäksi

osakeyhtiö olisi hankala muuttaa takaisin toiminimeksi, mikäli tuleva yrittäjä jossain vaiheessa haluaisikin tehdä niin.

Vaikka uusi yrittäjä saisikin kasvatettua liiketoimintaa jonkin verran, niin matka on pitkä siihen, että osakeyhtiö olisi yhtiömuotona edullisin. Nykyinen yrittäjä näkee liiketoiminnan kasvun rajalliseksi tulevaisuudessa jo pelkästään sen vuoksi, että lähialueen toimittajat, jotka myös ovat yksityisyrittäjiä, ovat jäämässä pois työelämästä lähivuosina. Tällöin hän näkee lähes ainoana mahdollisuutena toiminnan laajentamiseksi tuotteiden hankkimisen ulkomailta ja tämä ei hänen mielestään sovi yrityksen perisuomalaiseen imagoon. Näiden kaikkien syiden perusteella päädyttiin siihen, että yhtiömuodon vaihtaminen osakeyhtiöksi ei ole miltään kantilta katsottuna kannattavaa, joten liiketoiminnan siirtämistä osakeyhtiöön ei pohdittu tämän enempää.

Vaihtoehtoisesti yhtiömuoto voitaisiin muuttaa henkilöyhtiöksi ennen sukupolvenvaihdosta ja tämä olisi järkevä ajatus siinä mielessä, että tällöin vanhan ja uuden yrittäjän olisi helppoa työskennellä rinnakkain. Ongelmaksi kuitenkin koituu se, että kun nykyinen yrittäjä jää eläkkeelle, niin kuitenkin hänen tulisi jäädä yhtiömieheksi, ellei tuleva yrittäjä saa toista yhtiömiestä hänen tilalleen. Perheessä ei ole toista henkilöä, joka haluaisi lähteä mukaan yrityksen toimintaan eikä tulevalle yrittäjällä ole mielessä ketään ystävääkään, joka haluaisi lähteä mukaan toimintaan. Toisaalta yritykseen ei kannata useamman ihmisen sitoutuukaan, koska se ei kuitenkaan työllistä kunnolla edes yhtä ihmistä.

Avoimeen yhtiöön liiketoimintaa ei kannata siirtää, koska nykyinen ja tuleva yrittäjä tekevät työtä vain muutaman vuoden yhdessä, jonka jälkeen yhtiömuotoa pitäisi taas muuttaa nykyisen yrittäjän jäädessä eläkkeelle. Kommandiittiyhtiö olisi siinä mielessä järkevämpi vaihtoehto, että nykyinen yrittäjä voisi eläkkeelle siirtyessään jäädä äänettömäksi yhtiömieheksi. Tämä vaihtoehto kuitenkin hylättiin sen vuoksi, että yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminnan muuttaminen kommandiittiyhtiöksi on mahdollista ilman veroseuraamuksia vain siinä tapauksessa, että nykyisestä yrittäjästä tulee vastuunalainen yhtiömies. Vastuunalaiseksi yhtiömieheksi nykyistä yrittäjää ei kannata valita, koska hänen täytyisi kuitenkin jättäytyä tästä pois eläkkeelle jäädessään. Ja toisaalta taas yhtiömuotoa ei kannata muuttaa henkilöyhtiöksi, mikäli siitä aiheutuu veroseuraamuksia. Tämän perusteella yhtiömuodon muuttamista henkilöyhtiöksi ei myöskään tutkita enempää.

Ylläolevan pohdinnan perusteella päädyttiin siihen, että nykyinen yrittäjä jatkaa omalla toiminimellään siihen asti, kunnes siirtyy eläkkeelle. Tuleva yrittäjä aloittaa liiketoiminnan myös omalla toiminimellään ja näin he jatkavat liiketoimintaa jonkin aikaa yhdessä. Näin sukupolvenvaihdos pystytään toteuttamaan ajan kanssa ja mahdollisimman joustavasti. Veroseuraamukset eivät tule olemaan suuret, koska yritystoimintaan kuuluva omaisuus, joka on kaupan kohteena, ei ole huomattava. Lisäksi nykyisellä yrittäjällä on vielä arviolta kolme vuotta aikaa tehdä poistoja käyttöomaisuudesta sekä pienentää vaihto-omaisuuttaan.

8.3 Laskelma sukupolvenvaihdoksen verovaikutuksista

Liitteissä 4 ja 5 on laskelmat sukupolvenvaihdoksen myötä maksettavaksi tulevista veroista. Laskelmat perustuvat sille oletukselle, että nykyinen yrittäjä lopettaisi yritystoiminnan 2022 alussa, jolloin hän myy osan elinkeinotoimintaan kuuluvista varoista tulevalle yrittäjälle ja loppuosa siirtyy hänen henkilökohtaiseen varallisuuteensa. Myytävänä omaisuutena on siis pakettiauto ja jäljellä oleva vaihto-omaisuus. Varastorakennus, joka rakennetaan arviolta syyskuussa 2018, siirtyy nykyisen yrittäjän henkilökohtaiseen omaisuuteen. Laskelmissa on oletuksena myös, että tilikaudella 2022 koko liikevaihto, eli sen myötä elinkeinotoiminnan tuotot, ovat tulevan yrittäjän tuottoa. Nykyisen yrittäjän tuottoina on siis vain tulevalle yrittäjälle myyty elinkeinotoimintaan kuuluva omaisuus ja lisäksi tuloiksi lasketaan yksityisoton tavoin yksityisomaisuuteen siirtyvä omaisuus.

Tuleva yrittäjä ei joudu maksamaan lahjaveroa elinkeinotoiminnan varallisuuden siirryessä, sillä nykyinen ja tuleva yrittäjä sopivat kauppahinnan sellaiseksi, että kauppahinta on vähintään puolet varallisuuden käyvästä arvosta. Normaalisti lahjaveron pitäisi maksaa, mikäli kauppahinta on alle $\frac{3}{4}$ käyvästä arvosta, mutta tässä tapauksessa pystytään hyödyntämään ostajan lahjaverohuojennusta. Huojennus kuuluu sukupolvenvaihdosten huojennuksiin ja siitä on kerrottu tarkemmin luvussa 4.2.2. Tuleva yrittäjä ei myöskään joudu maksamaan varainsiirtoveroa, koska varainsiirtovero maksetaan luonnollisesti vain osakeyhtiön kaupassa. Sukupolvenvaihdoksesta ei siis suoraan

koidu mitään verovaikutuksia ostajalle. Normaalin liiketoiminnan kautta saatava tulo-virta luonnollisesti vaikuttaa hänen verotukseensa.

Arvonlisäveroa ei tule nykyiselle yrittäjälle maksettavaksi elinkeinotoiminnan varallisuuden myynnistä, koska tuleva yrittäjä tulee käyttämään luovutettua omaisuutta arvonlisäverovähennykseen oikeuttavassa toiminnassa. Koska myyvä osapuoli ei joudu maksamaan arvonlisäveroa, niin myöskään tuleva yrittäjä ei voi sitä vähentää.

Koska tulevalle yrittäjälle ei koidu verorasitusta sukupolvenvaihdoksen kautta, niin verolaskelmassa (liite 4) keskitytään vain nykyisen yrittäjän veroihin. Laskelma kattaa nykyisen yrittäjän verot vuodelta 2022. Tilikauden verot on laskettu samalla laskentapohjalla kuin investointien verovaikutuksia laskettaessa luvussa 7.3. Laskelman yläosassa Eläkkeet -rivillä on sama summa kuin investointien verolaskelmassakin ja Elinkeinotoiminnan ansiotulot -rivillä on se summa, jonka nykyinen yrittäjä saa tulevalta yrittäjältä kauppahintana korvaukseksi siirtyvästä elinkeinotoiminnan varallisuudesta sekä se osuus yrityksen varallisuudesta, joka siirtyy yrittäjän henkilökohtaiseen varallisuuteen ja joka siten tulee myös huomioida nykyisen yrittäjän viimeisen toimintavuoden verotuksessa ikään kuin yksityisottona. Elinkeinotoiminnan ansiotulot-rivillä oleva luku 11 544 euroa on laskettu arvioidun taseen per 31.12.2021 perusteella. Arvioitu tase sekä tästä johdetut laskelmat ovat liitteessä 5.

Liitteessä 5 on arvioitu yrityksen omaisuus taseella 31.12.2021, jonka mukaan arvioidaan luovutettavan varallisuuden kauppahinta, sekä arvo, jolla osa omaisuudesta siirtyy yrittäjän henkilökohtaiseen varallisuuteen. Laskelmat tehdään tasearvoilla per 31.12.2021 sen vuoksi, että nykyisen yrittäjän oletetaan lopettavan liiketoiminta vuoden 2022 alussa. Rakennuksen ja pakettiauton arvo taseella on saatu suoraan menojäännöslaskelmista liitteistä 1 ja 2. Vaihto-omaisuus 2 000 euroa on arvionvarainen perustuen siihen, että 31.12.2017 vaihto-omaisuus on ollut 14 106 euroa ja tarkoituksena nykyisellä yrittäjällä on saada varasto mahdollisimman tyhjäksi ennen lopettamistaan. Kaikkea hän ei kuitenkaan varmasti saa myytyä pois, joten arvioitiin, että jäljelle jäisi varastoa 2 000 euron arvosta. Pankkitilin saldo on arvioitu sen mukaan, että 2017 tilinpäätöksessä se on ollut 7 818 euroa ja luultavasti investointien jälkeen sekä sen myötä, että liikevaihto on pikkuhiljaa siirtynyt enimmäkseen uudelle yrittäjälle, pankkitilin saldo on pienentynyt arviolta noin 1 500 euroon.

Liitteessä 5 on taseen alle eritelty, mitkä erät omaisuudesta myydään tulevalle yrittäjälle ja mitkä siirtyvät henkilökohtaiseen varallisuuteen. Pakettiauto ja vaihto-omaisuus myydään ja nämä myydään ostajan lahjaverohuojennusta hyödyntäen niin, että tuleva yrittäjä maksaa kauppahintana 51 prosenttia näiden käyvästä arvosta. Oletetaan, että käyvät arvot tulevat vastaamaan tasearvoja. Tuleva yrittäjä maksaa siis vastaanotamastaan yrityksen varallisuudesta 5 538 euroa. Loput taseen erät, eli varastorakennus ja pankkitili siirtyvät nykyisen yrittäjän henkilökohtaiseen varallisuuteen, ja tämä siirtyvä omaisuus huomioidaan verotuksessa alkuperäiseen hankintamenuun tai sitä alempaan arvioituun luovutushintaan. Rakennuksen osalta arvioidaan, että tasearvo vastaa luovutushintaa, eli myös henkilökohtaiseen omaisuuteen siirtyvät varat 6 005 euroa saadaan suoraan taseesta.

Nyt kun elinkeinotoiminnan ansiotulot on selvitetty, niin palataan vielä verolaskelmaan liitteeseen 4. Ansiotulot tulevat olemaan yhteensä 26 560 euroa. Vähennysten jälkeen lopettamisvuodeltakaan ei tule valtion veroa maksettavaksi. Muut verot ja maksut ovat samat kuin aiemmin tehdyissä investointien verovaikutuslaskelmissakin, eli kunnallisvero, kirkollisvero, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu ja yleisradiovero. Verot ja maksut ovat lopettamisvuodelta yhteensä 3 664 euroa.

Verrataan lopettamisvuoden veroja 2018 verolaskelmaan, jossa investoinnit pienensivät verotusta tehokkaimmin ja jolloin verot ja maksut olivat yhteensä 1 985 euroa. Ero 2018 sekä lopettamisvuoden 2022 verojen välillä on prosentuaalisesti suuri, mutta eumääräisesti ero on noin 1 700 euroa. Näin voidaan todeta, että sukupolvenvaihdos ja toiminnan lopettaminen eivät aiheuta suurta verorasitusta nykyiselle yrittäjälle ja kuten aiemmin todettiin, tulevalle yrittäjälle sukupolvenvaihdos ei suoraan aiheuta lainkaan verorasitusta. Tämän perusteella päädytään siihen, että tämä on hyvä tapa toteuttaa sukupolvenvaihdos, eikä ole tarpeen esimerkiksi myydä yrityksen varallisuutta erissä eri tilikausina uudelle yrittäjälle.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET / YHTEENVETO

Yrittäjän kanssa käytyjen keskustelujen sekä laadittujen laskelmien perusteella päädyttiin siihen ratkaisuun, että yrittäjän on järkevää vaihtaa nykyinen pakettiauto uudempaan ja hänen kannattaa lisätä varastotilaa rakentamalla pieni varastorakennus pihahan ennemmin kuin vuokrata tila. Vaihtamalla auton uudempaan yrittäjä saa tehtyä huomattavasti suuremmat poistot kuin pitämällä nykyisen auton. Vanha auto on vielä hyväkuntoinen, joten hän saa vaihdon yhteydessä melko hyvän korvauksenkin, mikäli tekee vaihdon lähiaikana. Lisäksi yrittäjän on helppo myydä uusi pakettiauto tulevalle yrittäjälle sukupolvenvaihdoksen yhteydessä ja ennen sitä auton arvo alenee jonkin verran, jonka myötä uusi auto ei aiheuta valtavaa verorasitusta sukupolvenvaihdoksessa.

Varastotilaa yrittäjä kasvattaa rakentamalla pihapiiriin varastorakennuksen. Varaston vuokrauksella ei juurikaan olisi vaikutusta yrityksen tulokseen kuukausivuokran ollessa niin pieni. Lisäksi kulkeminen varaston ja kodin välillä veisi hänen työaikaansa. Varaston sijoittuminen pihapiiriin on huomattavasti kätevämpää. Tulevaisuudessa yrittäjä voi käyttää rakennusta muihin tarpeisiin ja myös tuleva yrittäjä voi hyödyntää varastotilaa osittain. Varastotilan rakentamisella yrittäjä saa kasvatettua poistojaan ja näin tulosvaikutus ja sitä kautta verovaikutus on suurempi kuin varastotilan vuokraamisella.

Tutkimuksen yhteydessä laadittujen verolaskelmien avulla saatiin selville, että investoinneilla tulee olemaan selvä vaikutus verotukseen. Investointien myötä elinkeinotoiminnan ansiotulo laskee 2017 vuoden 5 488 eurosta yhdessä vuodessa vain 609 euroon. Lisäksi investoinneilla on vaikutusta myös maksettavaan arvonlisäveroon, sillä investoinneista koituu jopa yli 7 000 euron alv-vähennys. Koska investoinnit ovat yritykselle aidosti tarpeellisia ja niillä on yrittäjän tuloihin nähden merkittävä verovaikutus, investoinnit kannattaa ehdottomasti tehdä.

Sukupolvenvaihdos toteutetaan noin kolmen vuoden kuluttua. Käytyjen keskustelujen ja eri yritysmuotojen vertailun jälkeen päädyttiin siihen, että se kannattaa toteuttaa yritysmuotoa vaihtamatta. Nykyinen yrittäjä jatkaa omalla toiminimellään toimintaa vielä

noin kolme vuotta, tuleva yrittäjä aloittaa toiminnan omalla toiminimellä puolen vuoden kuluttua ja he tekevät työtä yhdessä muutaman vuoden. Kun uusi yrittäjä kokee, että hän on valmis ottamaan yksin vastuun koko liiketoiminnasta, nykyinen yrittäjä jättäytyy hiljalleen yhä enemmän taka-alalle. Lopulta he toteuttavat sukupolvenvaihdoksen niin, että nykyinen yrittäjä myy tulevalle yrittäjälle sen osan yritystoiminnan omaisuudesta, jota hän ei siirrä yksityiseen omaisuuteensa.

Sukupolvenvaihdos toteutetaan alihintaisella kaupalla, jotta verorasitukset jäävät minimiin. Yrittäjän intressissä ei muutenkaan ole saada voittoa yrityksen myynnistä, vaan hän on ainoastaan iloinen siitä, että yritystoiminta saa jatkoa vielä hänen lopettaessaankin. Sukupolvenvaihdoksissa on hyödynnettävissä erityinen ostajan lahjaverohuojennus, joka tarkoittaa sitä, että kunhan tuleva yrittäjä maksaa yli puolet siirtyvän elinkeinotoiminnan varallisuuden käyvästä arvosta, niin hänen ei tarvitse maksaa lainkaan lahjaveroa. Tämän rajan perusteella päädyttiin siihen, että tuleva yrittäjä maksaa 51 prosenttia sen yritystoimintaan kuuluvan varallisuuden käyvästä arvosta, joka hänelle sukupolvenvaihdoksen myötä siirtyy.

Koska tuleva yrittäjä ei joudu maksamaan lahjaveroa eikä myöskään esimerkiksi varainsiirtoveroa, hänelle ei suoraan sukupolvenvaihdoksesta koidu mitään verorasitteita. Nykyinen yrittäjä joutuu maksamaan veroa myymästään varallisuudesta siitä määrästä, kun kauppahinnaksi sovitaan ja lisäksi hän joutuu maksamaan veroa yksityisomaisuuteensa siirtyvästä varallisuudesta. Nykyisen yrittäjän verot tulisivat yritystoiminnan lopettamisvuonna laskelmien perusteella olemaan 3 664 euroa, eli eivät valtavaan suuret. Sukupolvenvaihdos on siis järkevää toteuttaa tutkimuksessa laaditun suunnitelman mukaan, eikä sen monimutkaisempia laskelmia ja suunnitelmia sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi ja verorasituksen pienentämiseksi ole syytä laatia. Tämä tapa on helppo toteuttaa ja taloudellisesti kannattava molemmille osapuolille.

LÄHTEET

- Becker, B., Dawson, P., Devine, K., Hannum, C., Hill, S., Leydens, J., Matuskevich, D., Traver, C. and Palmquist, M. 1994 - 2012. Case Studies. Writing@CSU. Colorado State University. Viitattu 10.6.2018. <https://writing.colostate.edu/guides/guide.cfm?guideid=60>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto. 2015. Tapaustutkimus. Viitattu 10.6.2018. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>
- Kaisanlahti, T. & Leppiniemi, J. 2016. Tilinpäätäjän käsikirja. Helsinki: Talentum Pro.
- Knuutinen, R. 2017. Hyvät pahat verot. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Koponen, J. 2013. Yrittäjän verokäsikirja. 5. uud. p. Helsinki: Verotieto Oy.
- Kukkonen, M. & Walden, R. 2014. Pk-yrityksen verosuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Lakari, T. 2014. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki: Verotieto Oy.
- Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360 muutoksineen.
- Leppiniemi, J. 2010. Omistajayrittäjän verotus – Tee oikein, suunnittele viisaasti. Helsinki: Tietosykli Oy.
- Leppiniemi, J. & Walden, R. 2014. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 12. uud. p. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 muutoksineen.
- Rajala, H. 2016. Ammatin- ja liikkeenharjoittajan veroilmoitus 2016. Viitattu 9.8.2017. <https://www.veronmaksajat.fi/Veroilmoitus/ammatin--ja-liikkeenharjoittajan-veroilmoitus-2016/>
- Rissanen, T. 2005. Yrityksen verosuunnittelu ja kuumat veroneuvot. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti.
- Salin, M. 2012. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpitokirja. Helsinki: Verotieto Oy.
- Salin, M. 2015. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan verokirja. 12. uud. p. Helsinki: Verotieto Oy.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535 muutoksineen.

Verohallinto. 2017. Kilometrikorvaus ja päiväraha. Viitattu 3.8.2017.

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/kilometrikorvaus_ja_paivaraha/

Verohallinto. 2011. Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa. Viitattu 18.5.2018.

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48042/yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksess4/

Verotieto Oy. 2015. Yrityksen verotietopaketti. Helsinki: Verotieto Oy.

LIITE 1

POISTOLASKELMA, EVL-MENOJÄÄNNÖSPOISTO, PAKETTIAUTO

Menojäännöslaskelma, pakettiauto			
Hankintahinta	28000		
Poisto-%	25 %		
Vuosi	Poistamaton hankintameno	Poisto	Jäljelle jäävä poistamaton hankintameno
1.	28 000,00	7 000,00	21 000,00
2.	21 000,00	5 250,00	15 750,00
3.	15 750,00	3 937,50	11 812,50
4.	11 812,50	2 953,13	8 859,38
5.	8 859,38	2 214,84	6 644,53
6.	6 644,53	1 661,13	4 983,40
7.	4 983,40	1 245,85	3 737,55
8.	3 737,55	934,39	2 803,16
-> Kahdeksantena vuotena poistetaan loppuun eli 8. vuoden poisto on yhteensä:			3 737,55

LIITE 2

POISTOLASKELMA, EVL-MENOJÄÄNNÖSPOISTO, VARASTORAKENNUS

Menojäännöslaskelma, varastorakennus			
Hankintahinta	11000		
Poisto-%	20 %		
Vuosi	Poistamaton hankintameno	Poisto	poistamaton hankintameno
1.	11 000,00	2 200,00	8 800,00
2.	8 800,00	1 760,00	7 040,00
3.	7 040,00	1 408,00	5 632,00
4.	5 632,00	1 126,40	4 505,60
5.	4 505,60	901,12	3 604,48
6.	3 604,48	720,90	2 883,58
7.	2 883,58	576,72	2 306,87
8.	2 306,87	461,37	1 845,49
9.	1 845,49	369,10	1 476,40
10.	1 476,40	295,28	1 181,12
-> Kymmenentenä vuotena poistetaan loppuun eli 10. vuoden poisto on yhteensä:			1 476,40

LIITE 3

VEROLASKELMA (2017 ja sen perusteella arvioitu 2018 ja 2019)

Ansiotulot				2017	2018	2019
Eläkkeet				15 016	15 016	15 016
Elinkeinotoiminnan ansiotulot verotuspäätöksellä (arvio)				5 488	609	1 117
Ansiotulot yhteensä				20 504	15 625	16 133
Ainoa muutos 2018 ja 2019 lukuihin (vs 2017); elinkeinotoiminnan ansiotulot pienentyneet investointien vuoksi. Sama muutos alempana kohdassa "Tuloslaskelmalla Tulos ennen..". Investointien aiheuttamat muutokset nähtävissä kohdista 7.1 ja 7.2 sekä liitteet 1 ja 2.						
Muutoksina 2018: vanhan auton myyntivoitto (1 682) ja vanhan auton 2017 tuloslaskelman mukaisen poiston "peruutus" (2 639) sekä poistot uudesta autosta (7 000) ja varastosta (2 200). Muutoksina 2019: sama vanhan auton 2017 tuloslaskelman poiston "peruutus" sekä tilikaudella tehtävät poistot.						
Vähennykset valtionverotuksessa						
Eläketulovähennys				15 016	15 016	15 016
Vähennykset kunnallisverotuksessa						
Eläketulovähennys				6 006	6 006	6 006
Invalidivähennys				440	440	440
Ansiotulovähennys				1 524	0	0
			<i>perusvähennyksen apulaskelma</i>	1 705	1 101	1 193
Perusvähennys				1 355	1 959	1 867
Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa						
				5 488	609	1 117
Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa						
				11 179	7 220	7 819
-> Valtion tuloveroa ei tule minään vuonna maksettavaksi, koska tuloveroasteikko alkaa vasta 16 900 eurosta.						
Kunnallisvero	20,75 %			2 320	1 498	1 623
Kirkollisvero	1,75 %			196	126	137
Sairausvak. Päivärahamaksu (työtulot alle 14 teur -> päivärahamaksu 0 % eli 0,00 euroa.						
Sairausvak. Sairaa	1,45 %			218	218	218
Yleisradiovero				143	143	143
Verot ja maksut yhteensä:				2 876	1 985	2 120
Elinkeinotoiminnan osuus veroista ja maksuista				1 412	167	303
Tuloslaskelmalla Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja				6 697	1 818	2 326
-> Tilikauden tulos				5 285	1 651	2 023

LIITE 4

VEROLASKELMA (lopettamisvuosi 2022)

Ansiotulot				2022			
Eläkkeet				15 016			
Elinkeinotoiminnan ansiotulot verotuspäätöksellä (arv)				11 544			
Ansiotulot yhteensä				26 560			
Vähennykset valtionverotuksessa							
Eläketulovähennys				15 016			
Vähennykset kunnallisverotuksessa							
Eläketulovähennys				6 006			
Invalidivähennys				440			
Ansiotulovähennys				4 612			
<i>perusvähennyksen apulaskelma</i>				2 239			
Perusvähennys				821			
Verotettava ansiotulo valtionverotuksessa				11 544			
Verotettava ansiotulo kunnallisverotuksessa				14 681			
-> Valtion tuloveroa ei tule maksettavaksi, koska tuloveroasteikko alkaa vasta 16 900 eurosta.							
Kunnallisvero	20,75 %			3 046			
Kirkollisvero	1,75 %			257			
Sairausvak. Päivärahamaksu (työtulot alle 14 teur -> päivärahamaksu 0 % eli 0,00 euroa.							
Sairausvak. Sairaant	1,45 %			218			
Yleisradiovero				143			
Verot ja maksut yhteensä:				3 664			
Elinkeinotoiminnan osuus veroista ja maksuista				2 881			

LIITE 5

Varallisuus taseella sekä varallisuuden jako myytävään ja yksityisomaisuuteen siirtyvään varallisuuteen

Tase vastaavaa		31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Rakennukset, varasto	4 505,60	
Pakettiautot	8 859,38	
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.		13 364,98
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	2 000,00	
Pankkitili	1 500,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.		3 500,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ		16 864,98
Myytävä osuus omaisuudesta:		
Pakettiautot	8 859,38	
Vaihto-omaisuus	2 000,00	
Myytävä osuus omaisuudesta yht.		10 859,38
Kauppahinta 51 % käyvästä arvosta (=tasearvosta)		5 538,28
Yksityisomaisuuteen siirtyvä osuus omaisuudesta:		
Rakennukset, varasto	4 505,60	
Pankkitili	1 500,00	
Yksityisomaisuuteen siirtyvä osuus omaisuudesta yht.		6 005,60
-> summa joka merkitään verolaskelmaan riville "Elinkeinotoiminnan ansiotulot" on:		11 543,88